

U IME NJEGOVOG VELIČANSTVA
PETRA II
PO MILOSTI BOŽJOJ I VOLJI NARODNOJ
KRALJA JUGOSLAVIJE
KRALJEVSKI NAMESNICI

Na predlog Ministra pravde, a po saslušanju Ministarskog saveta,
odobravaju

USTAV
Islamske verske zajednice Kraljevine Jugoslavije
Koji glasi:

I
OSNOVNE I OPŠTE ODREDBE

§1

Islamska vera spada među priznate vere u Kraljevini Jugoslaviji, i ravnopravna je svim ostalim zakonom priznatim verama.

Svi muslimani u Kraljevini Jugoslaviji sačinjavaju jednu samostalnu Islamsku versku zajednicu, kojoj je na čelu, kao vrhovni starešina, Reis-ul-ulema.

§2

Islamska verska zajednica Kraljevine Jugoslavije održava, u smislu propisa Islama, duhovno jedinstvo sa ostalim islamskim verskim zajednicama.

§3

Islamska verska zajednica javno ispoveda i uči svoju islamsku veru, javno vrši svoje islamske verske dužnosti, i samostalno upravlja i uređuje svoje verske, versko-prosvetne i vakufsko-imovinske poslove.

§4

Celokupna organizacija Islamske verske zajednice osniva se, prema odredbi prethodnog paragrafa, na verskom i versko-prosvetnom kao i vakufsko-imovinskom uređenju.

§5

Islamska verska zajednica upravlja se po:

- 1) propisima Šerijata;
- 2) propisima Zakona o Islamskoj verskoj zajednici Kraljevine Jugoslavije; i
- 3) odredbama ovoga Ustava.

§6

Cilj je islamske verske zajednice da sledbenike Islama unapređuje verski i među njima širi islamski moral, a po tome ih kulturno podiže.

§7

Islamska verska zajednica postizava svoj cilj;

- 1) osnivanjem i održavanjem džamija, mekteba, medresa i drugih verskih, versko-prosvetnih i humanih zavoda;
- 2) spremanjem verskih službenika, kao i versko-prosvetnih nastavnika za svoje, državne i druge škole;
- 3) staranjem o verskom i versko-moralnom vaspitanju i obrazovanju islamske mladeži u svojim, državnim i drugim školama;
- 4) širenjem versko-moralnih knjiga i pouka među pripadnicima Islama;
- 5) suzbijanjem protuverskih dela i protuverske propagande kao i verskih i moralnih predrasuda, zlih navika i običaja; i
- 6) organizovanjem dobrotvornih društava i ustanova i potpomaganjem svake akcije koja radi na verskom, moralnom, prosvetnom, zdravstvenom, privrednom, socijalnom i kulturnom preporođaju muslimana u duhu Islama.

§8

Islamska verska zajednica i pojedine njene ustanove i organi predviđeni Ustavom Islamske verske zajednice, među koje spadaju i džematski medžlisi i sreska vakufsko-mearifska poverenstva, pravna su lica sposobna da po propisima zakona stiču i drže kako pokretna tako i nepokretna dobra i vrše sva prava koja im kao takvim pripadaju.

§9

Imovina Islamske verske zajednice služi isključivo njenim verskim, versko-prosvetnim i humanim ciljevima, i ne može se ni pod kojim vidom od nje oduzimati ni na druge ciljeve upotrebljavati.

Eksproprijacija imovine Islamske verske zajednice u opštem interesu dopuštena je samo na osnovu zakona, uz naknadu pune vrednosti.

Vakufska imovina i sva druga dobra i ustanove Islamske verske zajednice ostaju njeno vlasništvo i onda kada bi stanovništvo kome služi ta imovina i ta dobra i ustanove prešlo u neku drugu veru ili kada bi se iselilo.

§ 10

Islamska verska zajednica samostalno upravlja i slobodno raspolaze svojom imovinom, vakufima i fondovima u granicama Zakona o Islamskoj verskoj zajednici i ovoga Ustava a pod vrhovnim nadzorom Države, koji vrši Ministarstvo pravde.

Sve te poslove Islamska verska zajednica vrši preko svojih verskih i imovinsko-upravnih organa koji su predviđeni Zakonom o Islamskoj verskoj zajednici i uređeni ovim Ustavom.

Nadležne verske i vakufsko-mearifске vlasti samostlano odlučuju o primanju vakufa (zadužbina) koji su namenjeni verskim, versko-prosvetnim i humanim ciljevima.

§ 11

Autonomne verske i vakufsko-mearifске vlasti Islamske verske zajednice samostalno rešavaju i odlučuju o predmetima koji spadaju u njihovu nadležnost.

Sukobe nadležnosti između verskih i vakufsko-mearifskih autonomnih vlasti s jedne i resornih ministara s druge strane rešava Državni savet a sukobe između vakufsko-mearifskih organa nadležni šerijatski sudovi.

§12

Odredbe vakufnama (zakladnih pisama) moraju se po propisima Šerijata izvršivati. Kada nema vakufnama, postupaće se po postojećem običaju (teamuli-kadimu).

Vakufnamama stečena prava na verske i vakufsko-mearifске službe moraju se po propisima Šerijata poštivati.

§13

Organi Islamske verske zajednice provodaju sami svoje zaključke kao i u ovom Ustavu predviđene izbore, te sami pobiraju svoje prihode.

Kad se radi o izvršenju nadležno izdatih, na Šerijatu i zakonu osnovanih naređenja i punovažnih presuda i odluka svih islamskih verskih i vakufsko-imovinskih vlasti i organa, isto tako kad se radi o održavanju reda i mira, pružiće sve državne i samoupravne vlasti na zahtev odnosnih autonomnih vlasti potrebnu pomoć i saradnju.

Šerijatski sudovi su pri izvidima u disciplinskim istragama dužni na zahtev verskih i vakufskih vlasti vršiti saslušanja svedoka i drugih lica, te ih po potrebi i zaklinjati.

Obaveze, na koje se pripadnici Islamske verske zajednice obavežu pismeno ili u zapisnik kod koje verske ili vakufске vlasti za potrebe i ciljeve Islamske verske zajednice, uterivaće na zahtev odnosnih verskih i vakufskih vlasti za slučaj potrebe nadležne upravne i samoupravne vlasti ovršnim putem.

Islamski verski službenici uživaju zaštitu Države na isti način kao i državni činovnici. Državne su vlasti, po propisima postojećih zakona, dužne sprečavati vređanja ličnosti i njihovih versko-službeničkih svojstava, a tako isto se staraju da im osiguraju slobodno i nesmetano vršenje njihove službe.

§14

Sve državne vlasti koje po svojoj nadležnosti pokrenu krivični postupak protiv kojeg službenika Islamske verske zajednice, dužne su odmah da o tome izveste nadležni Ulema-medžlis za verske službenike a za ostale Sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo, odnosno Saborski odbor Vakufsko-mearifskog sabora.

§15

Sva ona lica koja po nadležnom postavljenju vrše islamsku versku službu nisu obavezna vršiti lično one javne poslove koji su protivni njihovom verskom pozivu i ugledu.

Njihove prinadležnosti koje primaju na osnovu svojih funkcija izuzete su od plenidbe u istoj meri kao i plate i ostale prinadležnosti državnih činovnika.

Građani islamske vere u Kraljevini Jugoslaviji, među koje valja ubrajati i učenike svih škola, ne smeju se nagovarati ni prisiljavati bilo na koji način da učestvuju pri verskim obredima koje druge veroispovesti. Da li neki obred ima obeležje nemuslimanske vere, merodavno je mišljenje nadležne islamske verske vlasti. Na osnovu toga mišljenja donosi odluku Ministar prosvete.

§16

Zastava Islamske verske zajednice je zelena sa belim polumesecom i petokrakom zvezdom u sredini.

Reis-ul-ulema propisuje sa svojim Širim savetom Pravilnik o upotrebi zastave Islamske verske zajednice za njene ustanove.

§17

Prepisku sa centralnim državnim vlastima, i obratno, organi Islamske verske zajednice vrše u svom delokrugu preko svoga Ulema-medžlisa, a istodobno dostavljaju prepis akta Reis-ul-ulemi.

Kad se radi o poslovima koji se tiču oba područja, o tužbama i prijavama protiv povrede Zakona o Islamskoj verskoj zajednici, ovoga Ustava i inače islamskih ustanova, te o visokoškolskom obrazovanju muslimana, zatim o poslovima koji spadaju u nadležnost Reis-ul-uleme, prepiska se vrši preko Reis-ul-uleme. I u drugim poslovima mogu se autonomne vlasti, kada nađu za potrebno, obraćati državnim vlastima preko Reis-ul-uleme.

§18

Po načelu ravnopravnosti, zagarantovane državnim Ustavom, ako bi se ma kojoj usvojenoj i priznatoj veroispovesti dala veća prava koja nisu u protivnosti Islama, samim tim priznaju se ta prava i Islamskoj verskoj zajednici.

Po ovome načelu, propis stava 2 § 8 Zakona o uređenju agrarnih odnosa u ranijim pokrajinama južne Srbije i Crne Gore od 24. jula 1933. godine važi i za vakufska i ostala dobra Islamske verske zajednice.

§19

Javno sakupljanje priloga za verske, prosvetne, humane i opšte korisne svrhe podloženo je opštem državnom zakonodavstvu.

Za dosad uobičajeno javno sakupljanje priloga u gornje svrhe ograničeno samo na svoje sedište i mesto ne treba ni jednom vakufsko-mearifskom džematu niti sreskom vakufsko-mearifskom poverenstvu odobrenje upravne vlasti.

Za sakupljanje priloga po školama potrebno je odobrenje nadležne školske vlasti saobrazno postojećim školskim zakonima.

Isto važi i za rasturanje verskih i moralnih knjiga i pouka u školama.

§20

Svih javnih dažbina oslobađaju se zgrade namenjene službi Božijoj i versko-prosvetnim, kulturnim i dobrotvornim ustanovama; dalje, zavodi za verske potrebe kao: džamije, tekije, medrese, mektebi, biblioteke, imareti, sirotišta i slično; islamska groblja i turbeta; domovi aktivnih verskih službenika koji su svojina Islamske verske zajednice, a namenjeni su za njihovo stanovanje; domovi islamskih verskih nadležstava; kulturno-istoriski spomenici; dvorišta kao i neposredne sporedne zgrade svih nabrojanih ustanova.

§21

Svi organi Islamske verske zajednice i članovi pojedinih njenih tela, svi činovnici i službenici njeni i pojedinih vakufa odgovorni su, prema odredbama zakona, za svoj rad i za svaku štetu koju bi naneli Islamskoj verskoj zajednici neispravnim radom ili propuštenom dužnošću.

Oni su dužni izvršivati sve pismene naloge svojih pretpostavljenih, ako su oni u skladu sa propisima iz § 5 ovog Ustava i drugim nadležno izdanim odredbama. Ako smatraju da pismeni nalog nije s tim u skladu, ne moraju ga izvršivati, ali su dužni odmah obavestiti nadležstvo koje je taj nalog izdalo.

§22

Ni jedno službeno mesto ne može se popuniti licem koje nema za to kvalifikacije propisane od nadležnih organa.

§23

Tekije i njihova imovina takode su vakufska dobra, te prema tome potpadaju pod upravu i nadzor nadležnih verskih i vakufsko-imovinskih vlasti. Šejhovi moraju imati kvalifikacije koje propiše nadležna verska vlast, i u celom svom delovanju stoje pod nadzorom verskih vlasti.

Obredi (zikr) i nauka pojedinih tarika koje Reis-ul-ulema sa svojim Širim savetom proglasi da su u protivnosti s naukom Islama ne smeju se obavljati ni naučavati.

§24

Za sve činovnike, ostale službenike i nameštenike Islamske verske zajednice, verske i imovinske, bilo da su aktivni ili penzionisani, Vakufsko-mearifski sabor u Sarajevu i Skoplju, svaki za svoje područje, propisuje Službenu pragmatiku sa odredbama o prinadležnostima, kvalifikacijama i ostalim uslovima za službu, i o penzijskom fondu, a oba zajedno za Reis-ul-ulemu i činovnike i službenike njegove kancelarije.

§25

Reis-ul-ulema sa svojim Užim savetom donosi propise o disciplinskom postupku za sve verske autonomne službenike.

§26

Zvanja članova džematskih medžlisa, sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava i vakufsko-mearifskih sabora počasna su zvanja. Članovi Vakufsko-mearifskog sabora i Saborskog odbora imaju pravo na naknadu putnih troškova i na dnevnice.

§27

O svim sednicama verskih i vakufsko-imovinskih tela i organa vode se zapisnici. Ove zapisnike, osim zapisnika Vakufsko-mearifskog sabora, potpisuju i overavaju svi prisutni članovi, a zapisnik Vakufsko-mearifskog sabora overavaju pretsednik i delovođa.

O načinu raspravljanja i odlučivanja nadležni vakufsko-mearifski sabor izdaje potrebne poslovnike.

Sve odluke koje se donose na sednicama moraju na doličnim aktima dobiti klauzulu da su donesene na sednici.

§28

Za žalbe na odluke vlasti Islamske verske zajednice određuje se rok od 14 dana od dana uručenja odluke.

Žalba predana u zakonskom roku na poštu smatra se daje blagovremeno predana.

Žalbe se predaju vlasti koja je izdala odluku.

§29

Svaku povredu i omalovažavanje islamskih verskih ustanovu i propisa po kojima se upravlja Islamska verska zajednica, bilo od strane službenog organa ili privatnog lica, dužan je džematski imam, na čijem se području takav nedopušten slučaj dogodio, prijaviti kako nadležnom sreskom vakufsko-mearifskom poverenstvu, glavnom imamu i Ulema-medžlisu, tako isto i mesnoj upravnoj vlasti, koja je dužna da odmah stvar uzme u postupak.

§30

Svi organi Islamske verske zajednice dužni su pomagati se međusobno i ostvarivati ciljeve Islamske verske zajednice.

§31

Službeni jezik u svim zvaničnim poslovima Islamske verske zajednice Kraljevine Jugoslavije državni je jezik.

§32

Svi organi Islamske verske zajednice imaju službeni pečat sa zakonskim tekstom svog imena i oznakom sedišta.

§33

Reis-ul-ulema izdaje službeni list, u kome se vrše zvanična objavljivanja Islamske verske zajednice.

§34

Reis-ul-ulema će sa svojim Širim savetom u roku od 6 meseci nakon stupanja na dužnost doneti Pravilnik o nošenju ahmedije i drugih znakova verskih službenika.

§35

Islamska verska zajednica ima pravo da od nadležnih državnih vlasti zatraži u danom slučaju zabranu nošenja atributa "islamski", "muslimanski" i slično onim novinama, časopisima i povremenim spisima koji u svom naslovu ili podnaslovu nose naziv islamski, muslimanski i tome slično, ako očividno svojim pisanjem idu na štetu legitimnih interesa Islamske verske zajednice.

Isto pravo ima Islamska verska zajednica i u pogledu udruženja (društava) koja u svome nazivu ili podnazivu sadrže u prednjem stavu navedene attribute, ili im je u oznaci cilja i svrhe naglašeno delovanje za Islam.

§36

Nova islamska groblja može osnivati i posedovati samo Islamska verska zajednica, odnosno njezini pojedini organi, a pokopavanje umrlih muslimana dopušteno je samo u ona islamska groblja koja budu od nadležnog sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva, u skladu sa sanitetskim propisima, za tu svrhu određena.

§37

Svaki član izabranih tela, kao i svaki službenik Islamske verske zajednice ima pravo da se žali protiv rešenja kojeg bilo organa, koje po njegovom mišljenju nije u skladu sa propisima iz § 5 ovoga Usiava i drugim nadležno izdanim odredbama, u roku od 14 dana po saznanju za to rešenje. Nadležne vlasti rešavaće tu žalbu kao da je povređeno lično pravo žalioca i izdavati pismena rešenja.

II

ORGANI ISLAMSKJE VERSKE ZAJEDNICE

§38

Organi Islamske verske zajednice jesu:

- 1) džematski medžlis;
- 2) sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo;
- 3) Ulema-medžlis u Sarajevu i Ulema-medžlis u Skoplju;
- 4) Vakufsko-mearifski sabor u Sarajevu i Vakufsko-mearifski sabor u Skoplju sa svojim organima, saborskim odborima i vakufskim direkcijama; i
- 5) Reis-ul-ulema u Sarajevu sa svojim Užim i Širim savetom.

§39

U verskom i versko-prosvetnom pogledu, Islamsku versku zajednicu predstavljaju: Reis-uI-ulema, Ulema-medžlis, glavni i džematski imam: a u vakufsko-imovinskom pogledu: Vakufsko-mearifski sabor sa svojim Saborskim odborom i Vakufskom direkcijom, sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo sa područnim mutevelijama, i džematski medžlis.

1) Džematski medžlis

§40

Svi muslimani jednog ili više susednih mesta u kojima ima najmanje 300 islamskih domova sačinjavaju vakufsko-mearifski džemat. Muslimani onih mesta u kojima nema najmanje 300 islamskih domova moraju se združiti sa susednim mestima i organizovati u jedan džemat. Izuzeci mogu biti samo u onim mestima i krajevima gde to terenske i druge prilike zahtevaju, pa se u tim slučajevima mogu džemati obrazovati i sa manjim brojem islamskih domova. Odluku o tome, kao i uopšte o organizaciji džemata, donosi Saborski odbor nadležnog Vakufsko-mearifskog sabora.

Dom je svaka zasebna islamska porodica, kao i punoletno inokosno lice sa samostalnim zanimanjem.

§41

Svaki musliman pripada kao član onome džematu u kome stalno živi.

§42

Poslove džemata vodi džematski medžlis, koji se sastoji: u džematima od 500 birača, od 5 članova i 5 zamenika, u džematima od 500-1000 birača, od 7 članova i 7 zamenika; u džematima od 1000-2000 birača, od 9 članova i 9 zamenika: a u džematima sa više od 2000 birača, na svaku dalju hiljadu po jedan član i jedan zamenik više.

§43

Džematski medžlis na svom prvom sastanku bira predsednika i potpredsednika iz svoje sredine.

Predsednik predstavlja i zastupa džematski medžlis pred sudom i vlastima, saziva sednice džematskog medžlisa i predsedava im. Kad je predsednik sprečen, zastupa ga potpredsednik.

Sednice se drže prema potrebi ili ako to zatraži većina članova džematskog medžlisa.

§44

Džematskom medžlisu pripada, uglavnom, u dužnosti da:

- 1) iznalazi potrebe svoga džemata i u tom pogledu iznosi predloge sreskom vakufsko-mearifskom poverenstvu;
- 2) čuva ugled i interes svoga džemata i Islamske verske zajednice;
- 3) potpomaže verske i versko-prosvetne službenike svoga džemata i brine se o verskom, moralnom i kulturno-prosvetnom podizanju i vaspitanju svojih džematlija;
- 4) izvršuje odluke i naloge starijih verskih i vakufsko-mearifskih organa i tela;

- 5) nadzire verske i versko-prosvetne autonomne zgrade, kao i druge vakufske objekte;
- 6) sastavlja inventar svoje pokretne i nepokretne imovine;
- 7) stara se o potrebnim sredstvima za održavanje džamija, mekteba i grobalja;
- 8) pregleda najmanje svakog meseca račune svoga blagajnika, i nastoji da i ostali članovi vrše svoje dužnosti tačno i savesno;
- 9) raspravlja i predlaže sreskom vakufsko-mearifskom poverenstvu godišnje predračune i završne račune svojih potreba, i čini mu predloge, molbe i pretstavke o svim potrebama svoga džemata;
- 10) podnosi krajem svake godine izveštaj sreskom vakufsko-mearifskom poverenstvu o svom radu;
- 11) pomaže nadzorne organe Islamske verske zajednice i
- 12) sastavlja i vodi stalni birački spisak.

§45

Džematski medžlis uzima u službu one verske službenike džemata koje izdržavaju same džematlije iz svojih sredstava. Ovakvi službenici, da bi se mogli uzeti u službu, moraju imati odobrenje nadležne verske vlasti za službu u dotičnom džematu.

§46

Odobrenje za privremenu službu u džematu može se dati samo onom kandidatu koji dokaže svoju sposobnost valjanom svedodžbom o položenom ispitu ili višegodišnjoj dobroj upotrebi u dotičnoj službi. U nedostatku takve svedodžbe, kandidat se mora podvrći ispitu za osposobljenje, koji obavlja naročita ispitna komisija. Ovakve komisije po potrebi postavlja za pojedina područja Ulema-medžlis i propisuje pravilnik o njihovom radu. Osim stručne sposobnosti, kandidat mora dokazati da je regulisao svoju vojnu obavezu.

§47

Službu u džamijama mogu vršiti, osim za to postavljenih džamijskih službenika, i druga lica kojima to dozvoli nadležna verska vlast.

2) Sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo

§48

Sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo je organ versko-prosvetni i vakufsko-imovinske uprave Islamske verske zajednice u srezu. Njegovo sedište i područje je mesto i teritorija sreske upravne vlasti, a izuzetak od ovoga može biti samo po odluci nadležnog vakufsko-mearifskog sabora.

§49

Sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo ima u srezovima sa više od 10.000 muslimana 7 članova i 7 zamenika, a u srezovima do 10.000 muslimana 5 članova i 5 zamenika.

§50

Sednice sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva drže se jedanput sedmično, a u slučaju potrebe i češće. Ako većina članova Sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva zatraži, ima se sazvati izvanredna sednica.

§ 51

U delokrug sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva spada, uglavnom, da:

- 1) nadzire rad džematskih medžlisa svoga sreza;
- 2) vodi u evidenciji svu pokretnu i nepokretnu imovinu Islamske verske zajednice na području svoga sreza;
- 3) nadzire verske i versko-prosvetne autonomne zgrade kao i sve druge vakufske objekte, i brine se za održavanje reda i čistoće u džamijama, mektebima, medresama, tekijama, grobljima i drugim verskim i versko-prosvetnim autonomnim objektima, te bdi nad celokupnim poslovanjem mutevelija i svih vakufsko-mearifskih plaćenih organa svoga područja;
- 4) čini predloge o osnivanju, podizanju, održavanju i opravljaju džamija i drugih verskih, versko-prosvetnih i humanih autonomnih zavoda;
- 5) čini predloge o otuđenju, zameni i opterećenju vakufske nepokretnosti; o kupovanju nepokretnosti i podizanju koristonosnih novih građevina iz vakufsko-mearifskih sredstava; i o načinu iznajmljivanja i davanja pod zakup vakufskih nepokretnosti;
- 6) daje mišljenje o poravnanju i o sklapanju i razrešavanju ugovora;
- 7) predlaže otpisivanje nesigurnih i nenaplativih potraživanja;
- 8) čini predloge o imenovanju, platama, nagradama i otsustvima vakufsko-mearifskih i verskih službenika svoga sreza, i daje vakufsko-imovinskim službenicima otsustvo do 14 dana;
- 9) bdi nad tim da se plan nastave u svim verskim autonomnim vakufsko-nearifskim zavodima propisno izvršuje;
- 10) javlja Ulema-medžlisa i, preko Ulema-medžlisa, državnim vlastima, kad dozna da se ne drži osnova Islamske verske nastave u javnim školama ili zavodima;
- 11) određuje svoje izaslanike koji će prisustvovati završnim ispitima u svim verskim autonomnim i drugim vakufsko-mearifskim zavodima njegova područja;
- 12) potstiče islamsku mladež da pohađa u što većem broju sve a naročito verske škole, i da se uči zanatima;
- 13) čini predloge Saborskom odboru nadležnog vakufsko-mearifskog sabora o podeljivanju stipendija islamskim učenicima srednjih i visokih škola;
- 14) sastavlja i predlaže Vakufsko-mearifskom saborskom odboru predračun za iduću i završni račun za prošlu godinu u pogledu vakufsko-mearifske imovine u njegovom području, u roku koji propiše Saborski odbor;
- 15) sastavlja sa mutevelijama i džematskim medžlisima te predlaže Saborskom odboru predračune za iduću godinu. Prima i podnosi sa svojim izveštajern završne račune samostalnih vakufa i džematskih medžlisa, kao i sve druge račune koji se tiču vakufsko-mearifske imovine čiji prihodi prelaze 1000 dinara godišnje, u roku koji propiše Saborski odbor;
- 16) odobrava predračune i završne račune samostalnih vakufa i džematskih medžlisa čiji prihodi ne prelaze 1000 dinara godišnje, a prepise tih predračuna i završnih računa šalje Saborskom odboru na znanje;

17) izveštava o svim znatnijim događajima koji se tiču verskih i vakufsko-mearifskih poslova Saborski odbor nadležnog vakufsko-mearifskog sabora, kao i Ulema-medžlis, prema nadležnosti tih organa;

18) izvršava naloge Saborskog odbora nadležnog vakufsko-mearifskog sabora, Vakufske direkcije i Ulema-medžlisa, koji su izdani u granicama njihove nadležnosti; i

19) rešava, u prvoj instanciji, po žalbama protiv odluka džematskih medžlisa.

§52

Sednicama sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva u važnim stvarima koje se tiču zajedničkih interesa jednog ili više džemata imaju se prizivati pretsednici dotičnih džematskih medžlisa. Ovirna pripada u tom slučaju pravo većanja i glasanja.

§53

Sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo pretstavlja njegov pretsednik i zastupa ga pred sudom i vlastima.

Ako je pretsednik sprečen, zamenjuje ga potpretsednik.

3) Vakufsko-mearifski sabor

§54

Vrhovni uredbodavni i nadzorni organ za celokupnu vakufsko-mearifsku i drugu imovinsku upravu Islamske verske zajednice je: Vakufsko-mearifski sabor u Sarajevu za teritoriju Ulema-medžlisa u Sarajevu, i Vakiifsko-mearifski sabor u Skoplju za teritoriju Ulema-medžlisa u Skoplju.

§55

Kad se Vakufsko-mearifski sabor sastane prvi put posle izbora, pretsedava mu najstariji član po godinama i određuje izbor pretsednika.

Čim novoizabrani pretsednik preuzme dužnost, određuje izbor dvojice potpretsednika i potreban broj sekretara Sabora.

Pošto se Sabor na ovaj način konstituiše, bira iz svoje sredine: svoj Saborski odbor, 4 člana za disciplinsko veće za vršenje disciplinske vlasti nad članovima Ulema-medžlisa, i 10 članova za posebno izborna telo za izbor članova Ulema-medžlisa,

U disciplinsko veće biraju se samo kvalifikovani članovi od kojih će trojica imati teološku, odnosno šerijatsku pravnu spremu, a jedan pravni fakultet.

U posebno izborna telo, koje bira članove Ulema-medžlisa, ulaze 4 člana sa teološkom, odnosno šerijatskom pravnom spremom, 2 sa fakultetskom spremom i 4 člana koji ne moraju imati uslove prve četvorice, odnosno druge dvojice.

§56

Zasedanja Vakufsko-mearifskog sabora su redovna ili vanredna. Redovno zasedanje saziva pretsednik Sabora, u sporazumu sa Saborskim odborom, svake godine najmanje mesec dana pre početka budžetske godine, a vanredno, kada jedna polovina članova Sabora ili Saborski odbor to zatraži. Saziv se mora objaviti članovima najmanje osam dana pre zasedanja i označiti dnevni red prve sednice. Vanredna sednica mora se sazvati u roku od 30 dana od dana kada je zatražena.

§57

Vakufsko-mearifskom saboru spada, uglavnom, u dužnost da:

- 1) bira članove Saborskog odbora i njihove zamenike;
- 2) imenuje razvrstane i kontraktualne činovnike Vakufske direkcije i vrši disciplinsku vlast nad njima u drugoj i poslednjoj instanciji;
- 3) odobrava godišnji predračun Samostalne imovinske uprave Islamske verske zajednice na svojoj teritoriji, kao i predračune sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava, džematskih medžlisa i samostalnih vakufa čiji je godišnji prihod najmanje 30.000 dinara, i svih vakufsko-mearifskih fondova, i razrešava završne račune po njima;
- 4) nadzire poslovanje vakufsko-mearifskih organa i svih službenika vakufsko-mearifske uprave;
- 5) odlučuje o kupovanju dobara, o prodaji, trampi i opterećenju pokretne i nepokretne vakufske imovine, ukoliko to ne može učiniti Saborski odbor;
- 6) odlučuje načelno o koristonosnom ulaganju vakufske imovine, naročito o davanju zajmova iz vakufsko-mearifskih fondova i imovine pojedinih vakufa, ukoliko to ne može odobriti Saborski odbor;
- 7) odlučuje o načinu iznajmljivanja i davanja pod zakup vakufskih nepokretnosti;
- 8) odlučuje o otpisivanju nesigurnih i nenaplativih potraživanja preko 2.000 dinara pojedinih vakufa i fondova;
- 9) ustanovljava nova činovnička i službenička mesta, određuje prinadležnosti svima službenicima, i uređuje i ostale njihove službeničke odnose;
- 10) daje odsustva vakufsko-mearifskim službenicima preko dva meseca;
- 11) određuje dnevnice i putne troškove svojim članovima i članovima svoga Saborskog odbora;
- 12) propisuje poslovnike i službena pravila za sve vakufsko-mearifske organe i tela;
- 13) menja postojeće i izdaje nove propise o upravi i nadziranju vakufsko-mearifske imovine, o vođenju knjiga, računa i blagajničkih poslova;
- 14) menja postojeće i izdaje nove propise o disciplinskom postupku i penzijama za vakufsko-mearifske činovnike i službenike;
- 15) odlučuje o uslovima, visini i broju stipendija za učenike srednjih i visokih škola;
- 16) odlučuje konačno o žalbama na rešenja svih vakufsko-mearifskih organa, ukoliko ta odluka nije ostavljena Saborskom odboru;
- 17) brine o čuvanju celokupne vakufske imovine, i podnosi Kraljevskoj vladi svoje pretstavke i žalbe po svim poslovima vakufsko-mearifske uprave, a naročito o čuvanju ovim Ustavom zajemčenih autonomnih prava i ravnopravnosti prema drugim veroispovestima.

Za otuđenje i trampu vakufske imovine potrebna je hukmi-šer'ija.

4) Vakufsko-mearifski saborski odbor

§58

Vakufsko-mearifski saborski odbor je vrhovni upravni organ u vakufsko-mearifskim i drugim imovinskim poslovima.

Vakufsko-mearifski saborski odbor sastoji se od 5 članova i 5 zamenika, koje bira Vakufsko-mearifski sabor iz svoje sredine.

Pretsednika i potpredsednika bira Vakufsko-mearifski saborski odbor iz svoje sredine.

§59

Mandat članovima Saborskog odbora traje i posle isteka perioda Sabora, kao i u slučajevima njegovog raspuštanja, sve dok iz novog Sabora ne bude izabran novi Saborski odbor. Istupanje iz Sabora povlači za sobom i istupanje iz Saborskog odbora.

§60

Saborski odbor saziva njegov predsednik svaka dva meseca jedanput, a u slučaju potrebe, ili ako to zatraže trojica članova Saborskog odbora, i češće.

Saborski odbor radi u Sarajevu, odnosno u Skoplju.

§61

Vakufsko-mearifskom saborskom odboru spada, uglavnom, u dužnost

- 1) svršava tekuće poslove vakufske imovine i upravlja celokupnim prihodima i rashodima Samostalne imovinske uprave Islamske verske zajednice u svome području;
- 2) vrši starešinsku vlast nad svima službenicima vakufsko-mearifske uprave;
- 3) nadzire rad džematskih medžlisa i sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava, i daje im uputstva;
- 4) nadzire samostalne vakufe u pogledu uprave imovinom i ispunjavanja zakladnih svrha;
- 5) odobrava uvakufljenje, prima poklone i legate;
- 6) postavlja činovničke pripravnike Vakufske direkcije, službenike sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava i druge vakufske službenike, osim službenika navedenih u t. 2 § 57 ovoga Ustava;
- 7) odobrava predračune i razrešava završne račune samostalnih vakufa i džematskih medžlisa čiji godišnji prihodi prelaze 1.000 dinara a ne premašuju 30.000 dinara, te predračune i završne račune sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava uopšte;
- 8) daje odsustva vakufskim službenicima do 2 meseca;
- 9) vrši disciplinsku vlast nad službenicima koje postavlja Sabor u prvoj instanciji, a nad ostalim vakufskim službenicima u drugoj i poslednjoj instanciji;
- 10) odobrava službenicima vakufsko-imovinskim predujam na platu do visine tromesečnih celokupnih prinadležnosti i daje im nagrade, honorare i potpore u granicama predračunskih kredita;

- 11) odlučuje o otklonu i gubitku članstva u džematskim medžlisima i sreskim vakufsko-mearifskim poverenstvima i o određivanju i upotrebi novčanih kazni tih članova;
- 12) predlaže pretsedniku Sabora, u smislu § 56 i 62, saziv Vakufsko-mearifskog sabora;
- 13) sastavlja godišnji predračun i ispituje završni račun Samostalne imovinske uprave Islamske verske zajednice na svojoj teritoriji, kao i završne račune samostalnih vakufa, džematskih medžlisa i sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava sa prihodom preko 30.000 dinara godišnje, i vakufsko-mearifskih fondova, i predlaže ih Vakufsko-mearifskom saboru;
- 14) prima na znanje predračune i završne račune koje mu predloži u smislu t. 16 § 51 Sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo;
- 15) podnosi Vakufsko-mearifskom saboru godišnji izveštaj o svome radu;
- 16) izrađuje predloge Vakufsko-mearifskom saboru po njegovom nalogu ili po svojoj pobudi;
- 17) čini sve potrebne pripreme za držanje sednica Sabora;
- 18) odlučuje o osnivanju i održavanju džamija i ostalih verskih objekata u sporazumu sa Ulema-medžlisom;
- 19) daje saglasnost glede postavljanja verskih službenika plaćenih iz sredstava Islamske verske zajednice;
- 20) podeljuje stipendije učenicima srednjih i visokih škola u granicama saborskog ovlašćenja, a u sporazumu sa nadležnim Ulema-medžlisom ukoliko se tiče teoloških stipendija; i
- 21) ustanovljava nastavni plan i program za svetovne predmete u verskim školama i, pošto se postupi po § 81 tač. 6 ovog Ustava, dostavlja ih preko Reis-ul-uleme Ministarstvu presvete na odobrenje u smislu § 208 ovoga Ustava.

§62

Upravljaajući vakufskom imovinom, prihodima i rashodima Islamske verske zajednice, Saborski odbor dužan je da se tačno drži odluka Sabora i nadležno ustanovljenog predračuna.

Ako nastane hitna potreba da se što odredi u takvim poslovima po kojima većanje i odluka spada u nadležnost Sabora, i to u vreme kada Sabor nije na okupu, onda se takvi poslovi iznose na odluku i većanje Saborskom odboru, odnosno, a prema potrebi, saziva se Saborski odbor na vanrednu sednicu.

U takvim slučajevima može Saborski odbor izuzetno umesto Sabora stvarati zaključke, koji se moraju u prvom njegovom zasedanju predložiti na naknadno odobrenje. Takvi su poslovi isključivo prekoračenja predviđenih potreba ili nepredviđeni troškovi Samostalne imovinske uprave Islamske verske zajednice i pojedinih samostalnih vakufa, te džematskih medžlisa, sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava i vakufsko-mearifskih fondova, ako se radi o jednokratnim izdacima. Ovi izvanredni izdaci moraju imati pokriće u uštedama ili višcima pojedinih samostalnih vakufa, džematskih medžlisa, sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava i vakufsko-mearifskih fondova, ili se mogu

podmiriti iz eventualnih suvišaka u godišnjem predračunu Samostlane imovinske uprave Islamske verske zajednice.

Kad se radi o hitnom kupovanju nekretnina potrebnih za vakuf, može Saborski odbor u sporazumu sa mutevelijom i sreskim vakufsko-mearifskim poverenstvom izvršiti tu kupnju, ako ona ne prelazi 50.000. dinara, te to naknadno predložiti Saboru na odobrenje.

Za sva druga prekoračenja ili nepredviđene troškove koji nemaju pokrića na način pomenut u prednjem stavu ovoga paragrafa, Saborski odbor ne može donositi ni u kojem slučaju punovažne zaključke.

Pretsednik Saborskog odbora, kada nastupi hitna potreba ovakvih prekoračenja i troškova, predlaže predsedniku Sabora, po zaključku Saborskog odbora, da sazove Sabor na vanredno zasedanje radi većanja i zaključivanja o dotičnim poslovima.

5) Vakufska direkcija

§63

Vakufska direkcija je izvršni organ Vakufsko-mearifskog sabora i njegovog Saborskog odbora.

Vakufske direkcije su dve: jedna u Sarajevu i jedna u Skoplju.

§64

Na čelu Vakufske direkcije stoji vakufski direktor, kojeg postavlja Sabor kao stalnog činovnika.

Vakufski direktor ne može bez odobrenja Sabora primiti se nikakve druge javne ili privatne službe.

§65

Vakufski direktor mora imati pravni fakultet ili visoku ekonomsko-komercijalnu školu i najmanje 5 godina javne ili privatne prakse.

§66

Vakufskoj direkciji naročito spada u dužnost da:

1) uknjižava i vodi u evidenciji pojedine vakufe, njihovu imovinu i njihove zakladne svrhe, kao i da vodi u evidenciji delove imovine Samostalne imovinske uprave Islamske verske zajednice;

2) prima novac i likvidira odobrenje isplate, kao i uopšte da vodi ukupno novčano i vrednosno gospodarenje Centralne vakufsko-mearifске blagajne;

3) vodi blagajničke, računске i druge knjige, dnevnikе i zabeležbe;

4) vrši prepisku sa vakufsko-mearifskim organima, uredima i strankama, i obavlja druge konceptualne i manipulativne poslove;

5) opšti sa strankama, prima zapisnike, daje obaveštenja i tome slično;

6) priprema godišnje predračune i sastavlja godišnje završne račune;

- 7) saopštava svima sreskim vakufsko-mearifskim poverenstvima i, znanja radi, Ministarstvu pravde od Sabora odobrene predračune i završne račune;
- 8) sastavlja godišnje izveštaje o radu Saborskog odbora;
- 9) izrađuje predloge Saborskog odbora Saboru;
- 10) vrši naloge i poslove što joj ih dodeli Saborski odbor; i
- 11) izvršuje odluke Sabora i disciplinske presude nadležnih verskih vlasti o novčanim kaznama i otpuštanju verskih autonomnih službenika.

§67

Vakufskom direktoru spada u dužnost da:

- 1) zastupa Vakufsku direkciju i Samostalnu imovinsku upravu Islamske verske zajednice prema vani;
- 2) upravlja poslovanjem i nadzire rad činovnika Vakufske direkcije, i dodeljuje im poslove;
- 3) odobrava odsustva činovnicima i služiteljima Vakufske direkcije do jedan mesec; zatim i vakufsko-imovinskim službenicima od 14 dana do jedan mesec;
- 4) vrši disciplinsku vlast u prvoj instanciji nad službenicima koje postavlja Saborski odbor, osim mutevelije; i
- 5) potpisuje opravke Vakufske direkcije.

§68

Vakufski direktor učestvuje kao savetodavni organ i referent u svima sednicama Sabora i Saborskog odbora.

§69

Pretsednik Sabora može uzimati činovnike Vakufske direkcije u sednicu Sabora da mu daju izveštaje o poslovima njima dodeljenim.

6) Džematski imami

§70

Za svaki džemat postavlja Ulema-medžlis po jednog džematskog imama. U većini džematima, gdje bude iziskivala poireba, postavlja mu jednog ili više pomoćnika.

§71

Džematski imami su privremeni i stalni.

Za privremenog džematskog imama može biti postavljeno lice koje je svršilo Šerijatsku sudačku školu, Veliku medresu Kralja Aleksandra I ili potpunu reformisanu medresu ili koju višu tehnološku školu. Za stalnog džematskog imama postavlja se privremeni džematski imam koji položi praktični ispit.

Svaki privremeni džematski imam mora položiti praktični ispit u roku od 5 godina, pod pretnjom gubitka službe.

§72

Sve verske funkcije u džematu vrši džematski imam, a poimence:

- 1) obavlja sve verske dužnosti u glavnoj džamiji svoga džemata; ukoliko za to posebnim naređenjem nisu određena druga lica;
- 2) predaje veronauku u mektebima i verskim autonomnim školama svoga područja. Isto tako, on će u nedostatku stalnog veroučitelja predavati veronauku u državnim narodnim školama po odobrenju nadležne školske vlasti a saobrazno Zakonu o verskoj nastavi. Stara se o verskom i moralnom vaspitanju muslimanske omladine i van škole;
- 3) vodi matice rođenih, umrlih i venčanih muslimana u svome džematu u smislu propisa o vođenju matica rođenih, venčanih i umrlih muslimana, i šalje godišnje izveštaje i statističke podatke o stanju džemata Ulema-medžlisu;
- 4) brine se da svaki musliman u njegovu džematu bude po propisima Islama sahranjen;
- 5) služi dobrim primerom svojim džematlijama u svom ličnom i porodičnom životu;
- 6) objavljuje džematlijama početak Ramazana, Bajrama i drugih mubarek dana prema odredbi viših verskih vlasti;
- 7) stara se, u zajednici sa džematskim medžlisom i sreskim vakufsko-mearifskim poverenstvom, o održavanju i čuvanju reda i čistoće u džamijama, mektebima, grobljima i drugim verskim ustanovama, te o spomenicima i starinama;
- 8) stara se o širenju verskih i moralnih knjiga među džematlijama, i ravnosno suzbija širenje spisa čija je sadržina protivna učenju Islama i islamskom moralu;
- 9) održava vazu-nasihate u džamiji i van džamije među svojim džematlijama, i upućuje ih na dobročinstva, a u sporazumu sa Džematskim medžlisom širi dobrotvorne akcije i osniva dobrotvorne ustanove;
- 10) suzbija protivislamsku propagandu i o svakom pokušaju i pojavi protiv Islama izveštava glavnog imama, a u važnim slučajevima i Ulema-medžlis. Suzbija vanbračno življenje, pijanstvo, psovku, kocku i sve druge rđave navike u narodu; i
- 11) izvršuje na vreme odluke i naredbe svojih pretpostavljenih vlasti.

§73

Popunjavanje mesta džematskih imama vrši se natečajem, koji se objavljuje u službenom listu Islamske verske zajednice.

§74

Praktični ispit za stalnog džematskog imama polaže se po Pravilniku koji propisuje Reis-ul-ulema sa svojim Užim savetom.

§75

Džematski imam, u vršenju svojih dužnosti, stoji pod neposrednim nadzorom Glavnog imama i pod vrhovnim nadzorom i upravom svoga Ulema- medžlisa.

§76

Prinadležnosi džematskih imama i njihovih pomoćnika isplaćuju se iz sredstava Samostalne imovinske uprave Islamske verske zajednice, a uređuju se Pragmatikom.

§77

Nad džematskim imamima vode neposredni nadzor glavni imami, koje za to zvanje određuje Ulema-medžlis između džematskih imama.

§78

Svakom glavnom imamu određuje Ulema-medžlis područje od više džemata nad kojima će vršiti nadzor.

Broj glavnih imama i njihovo područje ustanovljuje Ulema-medžlis, u sporazumu sa Vakufsko-mearifskim saborom.

§79

Glavnom imamu spada u dužnost:

- 1) da najmanje jedanput u godini mora obići i pregledati celokupni rad džematskih imama svoga područja;
- 2) da pregleda sve džamije i druge verske ustanove u poverenom mu području;
- 3) da pregleda nastavu i čitav rad u mektebima i, po mogućnosti, prisustvuje godišnjim ispitima;
- 4) da, kad ga odredi Ulema-medžlis za svoga izaslanika (§ 82 t. 3), pregleda rad veroučitelja u državnim, osnovnim, građanskim i stručnim školama u smislu stava 2 § 17 Zakona o Islamskoj verskoj zajednici, i da pazi da se nastavni plan izvodi i da se čuvaju i poštuju propisi Islama u svim javnim ustanovama;
- 5) da predstavlja pri svečanim zgodama Islamsku versku zajednicu u svome sedištu;
- 6) da nastoji da se poznavanje islamske nauke širi među muslimanima vazunasihatima i obukom, i da se moral što bolje utvrdi;
- 7) da o svakom pregledu podnosi izveštaj Ulema-medžlisu, a svake godine celokupni izvještaj o svome radu sa statističkim podacima svoga područja;
- 8) da vrši disciplinsku vlast nad džematskim imamima i ostalim verskim autonomnim službenicima svoga područja u prvoj instanciji, te da nadzire njihov rad; i
- 9) da odobrava odsustva do 14 dana džematskim imamima i ostalim verskim autonomnim službenicima svoga područja.

7) Ulema-medžlis

§80

Ulema-medžlis je glavni organ preko koga se vrši uprava i nadzor nad celokupnim islamskim verskim, versko-prosvetnim i kulturnim životom. Ulema-medžlisa su dva; jedan u Sarajevu i jedan u Skoplju.

Teritorijalna nadležnost Ulema-medžlisa u Sarajevu proteže se na područja Drinske, Vrbaske, Primorske, Savske i Dravske banovine, te područja upravnih srezova: bilećkog, gatačkog, dubrovačkog, ljubinjanskog, nevesinjskog, trebinjskog i fočanskog Zetske banovine.

Teritorijalna nadležnost Ulema-medžlisa u Skoplju proteže se na područja Vardarske, Moravske i Dunavske banovine, te upravno područje Uprave grada Beograda i područja upravnih srezova Zetske banovine koja ne pripadaju Ulema-medžlisu u Sarajevu.

§81

Ulema-medžlisu je, uglavnom, dužnost da:

- 1) upravlja i nadzire celokupni islamski verski, društveni i kulturni život i sve takve ustanove na svome području;
- 2) propisuje kvalifikacije za sve verske autonomne službenike svoga područja, i predlaže nadležnim ministrima kakve kvalifikacije treba da imaju pojedine kategorije verskih službenika u državnoj službi;
- 3) sudjeluje u odlukama o osnivanju džamija i drugih verskih objekata, verskih autonomnih škola, vaspitnih i humanih zavoda sa Saborskim odborom;
- 4) nastoji da se poznavanje islamske veronauke među muslimanima proširi i moral što bolje utvrdi;
- 5) da se u verskim autonomnim školama, zavodima i ustanovama čuvaju i poštuju propisi Islama, i da izveštava Reis-ul-ulemu o slučajevima povrede tih propisa u državnim, samoupravnim i privatnim školama, kao i da mu dostavlja svoja opažanja na sadržinu školskih knjiga u upotrebi;
- 6) ustanovljava nastavni plan i program za islamsku veronauku u svima islamskim školama, i daje svoje predloge za nastavni plan i program islamske veronauke u svima ostalim, državnim i privatnim, školama svoga područja a, u sporazumu sa Vakufsko-mearifskim saborskim odborom, i za druge nauke u verskim autonomnim školama; a sve to podleže odobrenju Ministra prosvete (§ 208);
- 7) nadzire, preko područnih glavnih imama, sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava i svojih izaslanika, rad svijju verskih autonomnih škola;
- 8) određuje izaslanike za pregled nastave islamske veronauke u osnovnim, građanskim, srednjim stručnim i srednjim školama, javnim i privatnim. Ovaj pregled može se vršiti dva puta u godini. O svakom određivanju izaslanika Ulema-medžlis izveštava nadležnu školsku vlast;
- 9) nadzire rad tekija u smislu § 23 ovoga Ustava;
- 10) imenuje veroučitelje islamske vere, nastavnike verskih i svetovnih predmeta i ostalo osoblje u svim islamskim verskim autonomnim školama svoga područja;
- 11) čini predloge nadležnim državnim i samoupravnim vlastima u pogledu postavljanja veroučitelja u državnim i samoupravnim školama;
- 12) čini predloge Reis-ul-ulemi u pogledu postavljanja imama u vojnim nadležstvima, državnim bolnicama, kaznenim zavodima i njima sličnim zavodima, i drugim državnim i samoupravnim ustanovama;
- 13) postavlja imame i ostale verske službenike svoga područja, u saglasnosti sa Saborskim odborom, a na predlog sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva;
- 14) odobrava potpore, nagrade i honorare za sve verske službenike svoga područja, u granicama raspoloživih budžetskih sredstava;
- 15) vrši disciplinsku vlast nad svim verskim službenicima svoga područja u drugoj instanciji, a u prvoy za činovnike i službenike Ulema-medžlisa te glavne imame;
- 16) odobrava odsustva verskim službenicima svoga područja preko 14 dana do 2 meseca, i činovnicima i službenicima Ulema-medžlisa do 2 meseca, te glavnim imamima; i
- 17) predlaže Saborskom odboru predujmove za sve verske službenike svoga područja.

§82

Ulema-medžlis se sastoji od 4 člana, i to:

- 1) personalnog referenta, kojem spada u dužnost vođenje personalnog referata svih verskih službenika i referata u osnivanju džamija i drugih verskih ustanova;
- 2) fetva-emina, kojem spada u dužnost da izdaje uobičajene feive, da priprema referate za rešavanje svih verskih i šerijatsko-pravnih pitanja koja se pojave, te da vodi brigu da se nigde, kako u upravi Islamske verske zajednice tako i inače, ne krše propisi Šerijata;
- 3) mearif-mudira, koji vodi brigu i referiše o celokupnoj nastavi u verskim školama i o verskoj nastavi u državnim i samoupravnim školama, o udžbenicima, kao i o redovnom i pravilnom nadziranju verske nastave u verskim i državnim školama. On određuje izaslanike za pregled nastave islamske veronauke u srednjim i srednjim stručnim školama u vezi sa propisom stava 2 § 17 Zakona o Islamskoj verskoj zajednici, te ocenjuje sve autonomne službenike nastavničke struke i predlaže personalnom referentu; i
- 4) baš-vaiza, kojem spada u dužnost da službenike Islama unapređuje verski i među njima širi islamski moral; da na čitavom području organizuje održavanje vazova; da sam sastavlja vazove i hutbe i da ih širi; da izašilje sejar-vaize; da se brine oko izdavanja poučnih verskih i moralnih knjiga za narod; da suzbija protuversku propagandu; da ocenjuje sve verske službenike koji održavaju vazove; te da vaize predlaže, i daje im potrebna uputstva.

Pretsednika biraju članovi između sebe na 4 godine. Ako se glasovi raspolove, odlučuje Reis-ul-ulema. Predsednik predsedava sednicama, potpisuje sva akta i podeljuje, prema svome nahođenju, referate pod tač. 1-4.

§83

Ulema-medžlis otpravlja poslove prema referatima u prethodnom paragrafu i po Poslovníku koji propisuje Ulema-medžlis a odobrava Reis-ul-ulema.

§84

Članovi Ulema-medžlisa imaju godišnji odmor do 40 dana, a prema odredbama Službene pragmatike.

Članovima Ulema-medžlisa odobrava, po potrebi, radi oporavljenja ili lečenja, kao i po privatnom poslu, odsustvo do 14 dana Ulema-medžlis, a preko 14 dana Reis-ul-ulema. Odsustvo radi oporavljenja ili lečenja, kao i uopšte po privatnom poslu, uračunava se u godišnji odmor, ukoliko Ulema-medžlis, odnosno Reis-ul-ulema drukčije ne reši. Za vreme preko dva meseca, koje član u jednoj kalendarskoj godini provede na odsustvu po privatnom poslu, nema prava na prinadležnosti.

Odsustvo zbog bolovanja ne može trajati duže od 12 meseci neprekidno, odnosno 15 meseci ukupno u dve uzastopne godine. Ako član i preko tog vremena ne može da vrši svoju službu, onda mu služba prestaje. Kod odsustva po bolovanju teku prinadležnosii kroz čitavo vreme.

§85

Sednice Ulema-medžlisa drže se svake sedmice, a u slučaju potrebe predsednik saziva i vanrednu sednicu.

§86

Pretsednik Ulema-medžlisa je naredbodavac po onim partijama budžeta Samostalne imovinske uprave Islamske verske zajednice koje odredi Vakufsko-mearifski sabor prigodom donošenja budžeta, a računopolagač sekretar Ulema-medžlisa. Vakufska direkcija izvršava naloge za isplatu pretsednika Ulema-medžlisa.

§87

Sekretara Ulema-medžlisa postavlja Reis-ul-ulema na predlog nadležnog Ulema-medžlisa, a ostalo kancelarijsko osoblje postavlja Ulema-medžlis.

§88

Sekretar Ulema-medžlisa mora imati pravni fakultet ili Šerijatsku sudačku školu ili Višu islamsku šerijatsko-teološku školu u Sarajevu.

8) Reis-ul-ulema

§89

Reis-ul-ulema, sa svojim užim i širim savetom, je najviši upravno-nadzorni organ nad celokupnim verskim i versko-prosvetnim islamskim životom, i donosi načelno tumačenje koji će se šerijatsko-pravni propisi primenjivati. On čuva i pretstavlja jedinstvo Islamske verske zajednice u Kraljevini, i stara se da svi propisi koji se odnose na njen život budu u oba njena područja jednoobrazni.

§90

Uži savet Reis-ul-uleme sastoji se od Reis-ul-uleme i dvojice članova koje izaberu vakufsko-mearifski sabori, svaki po jednog iz svoje sredine, a koji imaju teološku (idžazet) ili šerijatsko-pravnu spremu.

Širi savet sastoji se od Reis-ul-uleme i svih članova oba Ulema-medžlisa, te članova Užeg saveta.

Sedište Reis-ul-uleme je u Sarajevu.

Sednice Užeg i Šireg saveta saziva Reis-ul-ulema prema potrebi.

Reis-ul-ulema sa svojim Širim savetom propisuje Pravilnik o svome radu, kao i o radu Užeg i Šireg saveta, i to u roku od šest mjeseci od svoga postavljenja.

Članovi Užeg i Šireg saveta imaju pravo na putne troškove i dnevnice za vreme zasedanja.

§91

Reis-ul-ulema dobija ovlašćenje (menšuru) za vršenje verskih poslova od naročito sazvanog Saveta, koga biraju oba vakufsko-mearifski sabora.

U slučaju da se ponovno uspostavi Islamski hilafet, koji prizna Islamska verska zajednica i Kraljevska vlada, odnos između Hilafeta i Islamske verske zajednice biće naknadno regulisan u sporazumu sa Kraljevskom vladom.

Savet za izdavanje ovlašćenja (menšure) Reis-ul-ulemi sastoji se od 10 lica, koja biraju oba vakufsko-mearifski sabora, svaki po 5 lica, iz svoje sredine.

§92

Reis-ul-ulema je vrhovni verski starešina celokupne Islamske verske zajednice Kraljevine Jugoslavije. Njega zastupa jedan član Užeg saveta koga on odredi.

Reis-ul-ulemu i članove Ulema-medžlisa postavlja kralj ukazom, na predlog ministra pravde, stavljen u saglasnosti sa predsednikom Ministarskog saveta, a na osnovu izbora provedenih u smislu § 3 Zakona o Islamskoj verskoj zajednici i propisa ovoga ustava.

Za slučaj da se uprazni mesto Reis-ul-uleme, a Reis-ul-ulema ne bude odredio zastupnika, vršiće njegovu dužnost stariji član Užega saveta, dok ne bude izabran novi Reis-ul-ulema.

§93

Reis-ul-ulema prima iz državnih budžetskih sredstava na ime troškova za reprezentaciju i održavanje automobila, koji mu Država daje, 16.000 dinara mesečno, i uživa stan u naturi u zgradi koju će mu Samostalna imovinska uprava Islamske verske zajednice u Sarajevu staviti na raspoloženje za smeštaj kancelarija i stana Reis-ul-uleme. Za ovu zgradu plaća Država Samostalnoj imovinskoj upravi Islamske verske zajednice u Sarajevu 7000 mesečno.

§94

Za Reis-ul-ulemu i članove Ulema-medžlisa traže se ove kvalifikacije:

- 1) da je u verskim znanostima obrazovan tako, da je dostojan tog visokog zvanja;
- 2) da pokazuje pohvalno versko, moralno i građansko vladanje;
- 3) da poznaje državni jezik u govoru i pismu;
- 4) da je navršio 30, a nije prešao 65 godina života;
- 5) da nije osuđivan zbog kojeg zločina ili prestupa koristoljublja ili protiv čudorednosti;
- 6) da nije pod starateljstvom ili pod stečajem i
- 7) da je državljanin Kraljevine Jugoslavije.

§95

Čim Reis-ul-ulema ili koji član Ulema-medžlisa izgubi u prednjem paragrafu pot t, 2. 5 i 6 predviđene uslove, biće rešen svoga zvanja, ako to izborno telo po provedenoj istrazi zaključi. Ovu istragu provada u pogledu Reis-ul-uleme naročiti odbor, koji se sastoji od predsednika i četvorice članova izbornog tela, koje ovo u tu svrhu iz svoje sredine izabere. U pogledu članova Ulema-medžlisa provodi ovu istragu disciplinsko veće predviđeno u § 55 ovoga Ustava. Članovi naročitog odbora koji provodaju istragu u

pogledu Reis-ul-uleme moraju imati iste kvalifikacije koje imaju i članovi Disciplinskog veća za članove Ulema-medžlisa.

Pretsednik izbornog tela predlaže ovakav zaključak Ministru pravde da ishodi Ukaz o razrešenju.

§96

Reis-ul-ulema kao vrhovni verski starešina muslimana Kraljevine Jugoslavije, osim prava koja mu pripadaju po šerijatskim propisima, ima još i ova:

- 1) saziva sednice Užeg i Šireg saveta, i pretsedava im;
- 2) daje hatibima ovlašćenje za vršenje hatibskih dužnosti;
- 3) izdaje i oduzima murasele šerijatskim sudijama u smislu uredbe o muraseli za šerijatske sudije od 10 marta 1931. godine, broj 27.124;
- 4) saopštava Ukaz o naimenovanju članova Ulema-medžlisa, i uvodi ih u dužnost pošto pred njim polože zakletvu;
- 5) postavlja sekretare Ulema-medžlisa, koji moraju imati pravni fakultet ili Šerijatsku sudačku školu ili Višu islamsku šerijatsko-teološku školu u Sarajevu, a na predlog nadležnog Ulema-medžlisa u smislu § 87 i 88 ovog Ustava;
- 6) daje vrhovnim šerijatskim sudovima u važnim verskim pitanjima mišljenja kad to traže (§ 15 Zakona o uređenju šerijatskih sudova);
- 7) postavlja sekretara, po predlogu Saborskog odbora sa čijeg je područja sekretar, i ostalo kancelarijsko osoblje svoje kancelarije sam lično;
- 8) pretstavlja Islamsku versku zajednicu, i održava njeno jedinstvo;
- 9) odobrava odmor i odsustvo članovima Ulema-medžlisa u smislu § 84 ovoga Ustava;
- 10) odobrava odmor i odsustvo činovnicima i službenicima svoje kancelarije, i ostalim verskim autonomnim službenicima preko dva meseca; i
- 11) izdaje službeni list Islamske verske zajednice.

§97

Reis-ul-ulema, u zajednici sa svojim Užim savetom:

- 1) nadzire rad verskih i versko-prosvetnih organa i tela Islamske verske zajednice;
- 2) daje inicijativu za ostvarenje ciljeva i nastojanja Islamske verske zajednice svim verskim organima;
- 3) ustanovljava nastavni plan i program svih verskih zavoda i škola, u sporazumu sa nadležnim Ulema-medžlisom;
- 4) ocenjuje i izdaje verske knjige i njihove prevode, u sporazumu sa nadležnim Ulema-medžlisom;
- 5) rešava u načelnim razilaženjima koja nastanu između Ulema-medžlisa, i odlučuje u najvišoj instanciji o žalbama na nepravilnu primenu šerijatskih propisa od strane područnih organa;
- 6) bdi nad tim da se u svim verskim islamskim školama, autonomnim i državnim, vrše predavanja u saglasnosti sa naukom islamske vere;
- 7) vrši disciplinsku vlast nad činovnicima i službenicima svoje kancelarije, a u drugoj i poslednjoj instanciji nad glavnim imamima i službenicima Ulema-medžlisa;
- 8) donosi Pragmatiku službenika kancelarije Reis-ul-uleme, koju prethodno odobri oba vakufsko-mearifski sabora;

9) utvrđuje budžet ličnih i materijalnih rashoda kancelarije Reis-ul-uleme i podnosi na odobrenje vakufsko-mearifskim saborima;

10) donosi uredbu o finansijskoj i računovodstvenoj službi i kontroli za kancelariju Reis-ul-uleme, koju prethodno usvoje oba vakufsko-mearifski sabora;

11) određuje visinu dnevnica članovima Užeg i Šireg saveta i članovima ostalih konferencija koje se budu držale; i

12) donosi propise o disciplinskom postupku za verske službenike u smislu § 25 ovoga Ustava.

§98

Širem savetu spada u nadležnost da, prema ukazanoj potrebi, u verskim i šerijatsko-pravnim pitanjima donosi rešenja. Kada se pojavi kakvo dvojbeno i sporno šerijatsko-pravno ili versko pitanje, Reis-ul-ulema je dužan sazvati svoj Širi savet, koji je nadležan da ovo pitanje obavezno reši.

Isto tako, Reis-ul-ulema sa svojim Širim savetom daje, po potrebi, objašnjenje o pojedinim odredbama ovog Ustava ukoliko se odnose na unutrašnje poslove Zajednice.

§99

Oba ulema-medžlisa i vakufsko-mearifski sabori podnose svake godine Reis-ul-ulemi opšti izveštaj o svome radu. Isto tako, podnosiće u najkraćem roku i posebne izveštaje kad Reis-ul-ulema to zatraži.

§ 100

Kancelariju Reis-ul-uleme čini sekretar sa potrebnim brojem kancelarijskog osoblja.

§ 101

Sekretar Reis-ul-uleme mora imati pravni fakultet ili Šerijatsku sudačku školu ili Višu islamsku šerijatsko-teološku školu u Sarajevu, i mora biti sa područja u smislu stava 5 § 3 Zakona o Islamskoj verskoj zajednici.

III IZBORI ORGANA I TELA ISLAMSKJE VERSKE ZAJEDNICE

A) Izbor vakufsko-mearifskih organa (članova džematskih medžlisa, vakufsko-mearifskih poverenstava i članova vakufsko-mearifskih sabora).

1) Birački spiskovi

§ 102

Birački spiskovi po kojima se vrše izbori za džematske medžlise, sreska vakufsko-mearifski poverenstva i vakufsko-mearifski sabore stalni su.

Kad ovaj ustav stupi na snagu, džematski medžlisi dužni su u roku od 30 dana sastaviti prvi stalni birački spisak za svoje područje, i po tom u roku od daljih 5 dana podneti ga, u dva originalna primerka, nadležnom sreskom šerijatskom sudu na potvrdu.

U stalne biračke spiskove upisuju se, po službenoj dužnosti, svi koji po ovome Ustavu imaju biračko pravo, ako su najmanje šest meseci nastanjeni u tom džematu. Ovo ne važi za državne, samoupravne i službenike Islamske verske zajednice. Svi ovi službenici zavode se u biračke spiskove onoga džemata u kome se nalaze njihova službena sedišta.

U džematima u kojima ima više glasačkih mesta birački će se spisak spremi u posebnim sveskama za svako glasačko mesto.

Pri kraju spiska naznačiće se slovima broj upisanih birača i broj listova spiska. Zatim će se staviti numeracija i datum, pa će ga predsednik džematskog medžlisa sa delovođom potpisati i staviti službeni pečat.

Sreski šerijatski sud će u roku od 3 dana potvrditi spisak, i jedan primerak zadržati za svoju arhivu a drugi vratiti džematskom medžlisu.

Ako birački spisak ne bi bio sastavljen u propisanom obliku, sreski šerijatski sud će ga povratiti džematskom medžlisu, da ga on u roku od 3 dana saobrazi propisima.

§103

Džematski medžlisi imaju po službenoj dužnosti, u roku od 15 dana kada budu raspisani novi izbori, izvršiti ispravke biračkih spiskova, uvodeći u njih svojim rešenjem sva lica koja imaju izbornu pravo a nisu dotle uvedena, a izostavljajući na isti način ona koja su to pravo izgubila.

Opštinske, odnosno sudske, vlasti dužne su po potrebi staviti na uvid džematskim medžlisima svoje stalne biračke spiskove.

Džematski imami dužni su na zahtev džematskog medžlisa pružiti svaku pomoć pri sastavljanju i ispravljanju biračkih spiskova.

§104

Kad sreski šerijatski sud primi birački spisak, uveriće se da li odgovara originalu koji se nalazi u njegovoj arhivi, i potom će ga u roku od 5 dana overiti i vratiti džematskom medžlisu, unoseći u svoj originalni spisak izmene izvršene od strane džematskog medžlisa.

Potvrdu potpisuje šerijatski sudija.

§105

Sreska vakufsko-mearifska poverenstva dužna su starati se da džematski medžlisi u predviđenim rokovima sastave, odnosno isprave, glavne biračke spiskove i sudu na potvrdu podnesu.

Ako ih džematski medžlis ne sastavi, odnosno ne ispravi, u određenom roku, dužno je sresko vakufsko-mearitsko poverenstvo da ono samo to učini, odnosno da pomogne izvršenju te dužnosti.

Ovako potvrđeni spisak stajaće stalno izložen u džematskom medžlisu i nadležnom sreskom šerijatskom sudu.

§ 106

Svaki ima pravo da birački spisak pregleda, prepíše, obznani i štampa, i da bilo za sebe ili za drugoga traži njegovu ispravku.

§107

Da je birački spisak stavljen na uvid građanstvu, mora džematski medžlis obznaniti istoga dana kada se ovo učini. Obznana u varošima i varošicama vrši se pismenim objavama, prilepljenim na džematskim medžlisima (uredu) i po ulicama, a po selima obznana će se izvršiti na način koji je u tome selu uobičajen.

U obznani mora izrično biti kazano da će na izboru moći glasati samo oni koji su u spisak uvedeni.

§108

Ispravka biračkog spiska može se tražiti usmeno u zapisnik ili pismeno kod sreskog šerijatskog suda u roku od 10 dana, računajući od dana stavljanja biračkog spiska na uvid građanstvu.

Traženja ispravki koje uslede pošto proteče gornji rok imaju se kao neblagovremena odbiti.

Uz traženje ispravke moraju se podneti dokazi. Za dokaze mogu služiti samo punovažne javne isprave.

§109

O svakom traženju ispravke biračkog spiska odlučuje nadležni šerijatski sud, u roku od 3 dana, rešenjem u prvoj i poslednjoj instanciji.

Svoje rešenje dostavlja onome koji je tražio ispravku i nadležnom džematskom medžlisu, kome nalaže da izvrši odgovarajuću ispravku u svome spisku i birački spisak podnese šerijatskom sudu na naknadnu potvrdu.

Tom prilikom izvršiće ispravku i u svome spisku.

§110

Po traženju ispravke biračkih spiskova ne sme se naplaćivati nikakva taksa ni po kojem radu ili aktu niti na isprave, kao: izvode iz matičnih knjiga, uverenja itd., koje su potrebne kao dokaz za ova traženja. Na njima će se označiti u koju se svrhu izdaju i da se neće moći upotrebiti kao dokaz za kakve druge poslove.

§ 111

Ko prilikom ispravke spiskova predviđenih u § 108 ovoga Ustava hotimično propusti uneti u spisak lice koje je po zvaničnoj dužnosti dužan uneti, ili namerno propusti izbrisati one koji su umrli ili izgubili biračko pravo, kazniće se po krivičnom zakonu.

§ 112

Uz stalni birački spisak džematski medžlis mora sastaviti jedan zajednički alfabetski imenik (indeks) svih birača u džematu u kojem će se, pored imena svakog birača, označiti strana i broj biračkog spiska. Džematski medžlis će biti dužan da ovaj imenik izradi u dva primerka, od kojih će jedan zadržati sreski šerijatski sud za svoju arhivu.

Sreski šerijatski sud će, po tom, službeno uvoditi svakog novog birača i u svoj alfabetski imenik.

§113

Formulare stalnog biračkog spiska i alfabetskog biračkog imenika propisaće Prvi naib Islamske verske zajednice, odnosno Reis-ul-ulema sa svojim Užim savetom.

§ 114

Džematski medžlis će svakih četvrtih izbora prepisati originalni birački spisak, izostavljajući one birače koji su izbrisani a uvodeći naknadno upisane.

Ukoliko se u većim varošima ukaže potreba zbog nagomilanosti akata, nadležni vakufsko-mearifski saborski odbor može narediti da se taj prepis i ranije izvrši i u dva originalna primerka ponovo podnese sreskom šerijatskom sudu na potvrdu, koji na taj način postaju stalni birački spiskovi.

2) Izbori

§115

Džematski medžlis, sreska vakufsko-mearifska poverenstva i vakufsko-mearifski sabori u Sarajevu i Skoplju biraju se opštim, jednakim, tajnim i neposrednim glasanjem.

Mandat ovih organa traje 4 godine.

Izbori se moraju provesti u jedan dan.

§116

Po isteku perioda od 4 godine, saborski odbori u Sarajevu i Skoplju svaki za svoje područje, raspisaće nove izbore, koji se moraju u roku od tri meseca provesti.

Prve izbore po stupanju na snagu ovoga Ustava raspisaće naibi za Islamsku versku zajednicu u Sarajevu i Skoplju sa svojim odborima, svaki za svoje područje.

a) Izborna tela

§117

Područja Ulema-medžlisa u Sarajevu i Skoplju dele se na izborne okruge.

Područje Ulema-medžlisa u Sarajevu ima 6 izbornih okruga, i to:

- 1) Sarajevski izborni okrug za srezove (poverenstva): sarajevski, visočki, višegradski, rogatički, fojnički, fočanski i čajnički;
- 2) Tuzlanski izborni okrug za srezove (poverenstva): tuzlanski, bijeljinski, brčanski, vlasenički, gradačački, gračanički, zbornički, kladanjski, maglajski, srebrenički, loznički, podrinski, jadarski i osječki;
- 3) Banjalučki izborni okrug za srezove (poverenstva): banjalučki, bosanskogradiški, bosanskodubički, bosanskonovski, derventski, kotorvaroški, prijedorski, prnjavorski, teslički, dobojski i tešanjski; zatim područje Savske i Dravske banovine osim osječskog sreza;
- 4) Mostarski izborni okrug za srezove (poverenstva): mostarski, bilečki, gatački, konjički, ljubinjki, ljubuški, nevesinjski, stolački, trebinjski, dubrovački i ostalo područje Primorske banovine;
- 5) Bihaćki izborni okrug za srezove (poverenstva): bihaćki, bosanskokrupski, bosanskopetrovački, ključki, sanskomostski i cazinski;
- 6) Travnički izborni okrug za srezove (poverenstva): travnički, bugojanski, glamočki, jajački, livanjski, mrkonjićgradski, prozorski, tomislavgradski, zenički i žepački.

§118

Područje Ulema-medžlisa u Skoplju ima 8 izbornih okruga;

- 1) Skopski izborni okrug za srezove koje obuhvataju sadanja poverenstva: skopsko, niško, kumanovsko, preševsko, veleško i kačaničko;
- 2) Tetovski izborni okrug za srezove koji obuhvataju sadanja poverenstva: tetovsko, gostivarsko i debarsko;
- 3) Prištinski izborni okrug za srezove koji obuhvataju sadanja poverenstva: prištinsko, uroševačko i gnjilansko;
- 4) Prizrenski izborni okrug za srezove koji obuhvataju sadanja poverenstva: prizrensko, orahovačko, đakovičko i pečko;
- 5) Kosovsko-mitrovički izborni okrug za srezove koji obuhvataju sadanja poverenstva: kosovsko, mitrovičko, vučitrnsko, srbičko, podujevsko, novopazarsko i beogradsko;
- 6) Bitoljski izborni okrug koji obuhvataju sadanja poverenstva: bitoljsko, kičevsko, prilepsko, resansko, kavadarsko, valandovsko, ohridsko, struško, kočansko, strumičko i štipsko;
- 7) Plevljski izborni okrug za srezove koji obuhvataju sadanja poverenstva: plevaljsko, beransko, belopoljsko, pribojsko, prijepoljsko, sjeničko i plavsko; i
- 8) Barski izborni okrug za srezove koji obuhvataju sadanja poverenstva: starobarsko, ulcinjsko i podgoričko.

§119

Svi birači jednog izbornog okruga sastavljaju zasebno izorno telo i biraju pretstavnike za Vakufski sabor.

b) Ko ima pravo da bira

§ 120

Pravo biranja članova džematskog medžlisa, članova sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva i članova Vakufsko-mearifskog sabora ima svaki musliman državljanin Kraljevine Jugoslavije koji je muškog roda, ima 21 godinu života i časna prava.

§121

Lica koja su u aktivnoj vojnoj službi ili straži vojnički organizovanoj ne mogu vršiti biračko pravo niti biti birani. Ova odredba ne važi za činovnike i službenike građanskog reda u vojsci.

§ 122

Nemaju pravo da biraju:

- 1) koji su osuđeni na robiju, dok se ne povrate u prava;
- 2) koji su osuđeni na gubitak časnih prava za vreme dok traje ta kazna;
- 3) koji su pod stečajem i
- 4) koji su pod starateljstvom.

v) Ko može biti biran

§123

Za člana Džematskog medžlisa, Sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva i člana Vakufsko-mearifskog sabora može biti izabran samo onaj koji ima biračko pravo, bez obzira je li uveden u birački spisak.

Jedno isto lice može biti izabrano jednovremeno za člana džematskog medžlisa, člana sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva i za člana Vakufsko-mearifskog sabora.

§124

Od svakog kandidata za člana džematskog medžlisa i člana sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva traže se ovi uslovi:

- 1) da je državljanin Kraljevine Jugoslavije;
- 2) da je navršio 25 godina života;
- 3) da je nastanjen u područnom džematu, odnosno sreskom vakufsko-mearifskom poverenstvu; i
- 4) da nema nikakvih dugovanja prema Islamskoj verskoj zajednici niti se zbog toga vodi spor sa ma kojim njenim organima.

Svi kandidati za džematski medžlis, moraju govoriti državnim jezikom, a dvojica od njih moraju biti pismeni.

Svi kandidati za Vakufsko-mearifsko poverenstvo moraju govoriti, a većina čitati i pisati državnim jezikom.

Prvi na listi uvek mora biti pismen.

§125

Od kandidata za Vakufsko-mearifski sabor traže se ovi uslovi:

- 1) da je državljanin Kraljevine Jugoslavije;

- 2) da je navršio 30 godina života;
- 3) da govori, čita i piše državnim jezikom; i
- 4) kao u paragrafu 124 tačka 4.

Od kandidata za Vakufsko-mearifski sabor na svakoj okružnoj kandidatskoj listi mora najmanje jedan imati teološku (idžazet), odnosno Šerijatsko-pravnu, a jedan svetovnu fakultetsku spremu.

U okruzima u kojima se bira jedan ili dva člana Sabora kandidati ne moraju imati ovih kvalifikacija; a u okruzima u kojima se biraju tri člana, mora najmanje jedan da bude sa teološkom, odnosno šerijatsko-pravnom spremom.

§126

Ne mogu se kandidovati za člana džematskog medžlisa, sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva i člana Vakufsko-mearifskog sabora aktivni službenici Islamske verske zajednice kojima je ta služba glavno zanimanje, osim džematskih imama, koji se mogu birati u džematske medžlise.

§127

Prestaju bili članovi gornjih organa:

- 1) koji izgube biračko pravo: i
- 2) koji stupe u aktivnu službu Islamske verske zajednice osim slučaja iz § 126 ovog Ustava.

§128

Glasanje za izbor članova džematskih medžlisa, sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava i vakufsko-mearifskih sabora je tajno, vrši se kuglicama po džematima, odnosno po glasačkim mestima a po stalnim biračkim spiskovima.

g) Kandidatske liste

§129

Biranje članova za Vakufsko-mearifski sabor vrši se po okružnim kandidatskim listama.

Svaka okružna kandidatska lista mora imati određen broj kandidata i njihovih zamenika.

§130

U Vakufsko-mearifski sabor u Sarajevu bira se 20 članova sa istim brojem zamenika, a u Vakufsko-mearifski sabor u Skoplju 27 članova sa istim brojem zamenika, koji se raspodeljuju srazmerno broju stanovnika u dotičnom izbornom okrugu, osim barskog izbornog okruga koji bira jednog člana, bez obzira na broj stanovnika i kvalifikacije, i plevajskog izbornog okruga koji bira tri člana, bez obzira na broj stanovnika.

Prilikom svakih izbora ulema-medžlisi u Sarajevu i Skoplju, prema svojim podacima o broju stanovništva, izvršiće raspodelu i odrediti koliko će koji izborni okrug birati članova za Vakufsko-mearifski sabor.

Za prve izbore izvršiće ovu raspodelu naibi u Sarajevu i Skoplju sa svojim odborima.

§131

Okružna kandidatska lista sadrži:

- 1) dan izbora;
- 2) imena i prezimena kandidata za članove Vakufsko-mearifskog sabora i njihovih zamenika;
- 3) pismeni pristanak svih kandidata i njihovih zamenika da se kandiduju na toj listi;
- 4) potpise najmanje od 7 birača kao predlagača iz polovine više jedan poverenstva (srezova) odnosno izbornog okruga. Ovi potpisi se mogu dati i na posebnom prilogu uz kandidatsku listu, a mora ih overiti nadležni šerijatski sud i potvrditi da su predlagači uneseni u birački spisak.

§132

Okružnu kandidatsku listu podnosi na potvrdu sreskom šerijatskom sudu onoga mesta po kome je nazvan izborni okrug kandidat koji je naveden prvi na listi, odnosno sledeći sa liste, najkasnije 45 dana pre izbora.

Lista se podnosi u onoliko primeraka koliko ima glasačkih mesta, više dva, od kojih jedan ostaje u arhivi suda a drugi se predaje podnosiocima.

Sud će ostale potvrđene primerke po službenoj dužnosti dostaviti džematskim medžlisima za područna glasačka mesta.

§133

Nadležni sreski šerijatski sud dužan je u roku od 2 dana potvrditi okružnu kandidatsku listu, kad se uveri da su ispunjeni uslovi iz § 131 ovoga Ustava.

§134

Biranje članova za sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo i džematske medžlise vrši se po sreskim kandidatskim listama. Ove liste moraju imati određen broj kandidata za članove sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava i članove svih područnih džematskih medžlisa sa potrebnim brojem zamenika.

Broj članova džematskih medžlisa i sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava utvrđenje iz §§ 42 i 49 ovog ustava.

§135

Svaka sreska kandidatska lista mora pripadati jednoj okružnoj kandidatskoj listi.

U jednom poverenstvu jednoj okružnoj kandidatskoj listi mogu pripadati najviše dve sreske kandidatske liste.

§136

Sreske kandidatske liste potvrđivaće nadležni sreski šerijatski sudovi.

Sresku kandidatsku listu podnosi sudu na potvrdu najkasnije na 30 dana pre dana izbora kandidat za člana sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva, koji je označen prvi na listi, odnosno sledeći sa liste, sa još dvojicom birača.

Lista se podnosi u onoliko primeraka koliko ima glasačkih mesta na području toga poverenstva, više dve, od kojih jednu zadržava sud za svoju arhivu a drugu predaje podnosiocima. Ostale potvrđene primerke dostavlja sud po zvaničnoj dužnosti za glasačka mesta džematskim medžlisima, koji će ih uoči dana izbora predati biračkim odborima.

Sreskoj kandidatskoj listi mogu pripadati samo dve liste kandidata za jedan džematski medžlis.

§137

Sreski šerijatski sud dužan je u roku od dva dana potvrditi samo onu kandidatsku listu koja sadrži:

- 1) dan izbora;
- 2) ime i prezime svih kandidata za članove vakufsko-mearifskih sabora, čijoj okružnoj listi pripada sreska kandidatska lista;
- 3) ime i prezime svih kandidata za članove sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva, kao i kandidata i njihovih zamenika za sve područne džematske medžlise, njihova zanimanja i mesto življenja;
- 4) pismeni pristanak svih kandidata i zamenika da se kandiduju na toj listi. Jednom dati pristanak ne može se opozvati;
- 5) imena pretstavnika liste i njegovog zamenika za svako glasačko mesto, koji moraju biti sa područja džemata u kome se vrši glasanje; i
- 6) pismeni pristanak kandidata za člana Vakufsko-mearifskog sabora koji je prvi naznačen na okružnoj listi, da sreska kandidatska lista pripada toj okružnoj kandidatskoj listi.

§138

Neuredne sreske i okružne kandidatske liste sud će odbaciti i o tome izvestiti podnosioca rešenjem. Podnosioci se mogu žaliti na ovo rešenje Vrhovnom šerijatskom sudu u roku od 5 dana, a ovaj sud je u roku od daljih 5 dana dužan doneti rešenje po toj žalbi.

§139

Kandidatska lista jednom predana sudu, ma i ne bila potvrđena, ne može se opozvati niti se u njoj mogu učiniti kakve izmene. Ali ako koji od predloženih kandidata umre, ili izgubi pravo da bude biran, može se na njegovo mesto predložiti drugi kandidat.

Ovakve izmene u kandidatskoj listi mogu se činiti, sve do pet dana pre izbora, od podnosioca prvobitne liste.

§140

Ako se u jednom izbornom okrugu postavi samo jedna kandidatska lista, u srezovima toga okruga u kojima je takođe postavljena samo jedna sreska kandidatska lista, izbori se neće vršiti, nego će se svi kandidati sa odnosnih lista proglasiti izabranim.

d) Izborni materijal

§141

Nadležne vakufsko-mearifске vlasti pribaviće za svake izbore blagovremeno od Ministarstva unutrašnjih poslova potreban broj biračkih kutija i kuglica i dostaviće ih najkasnije 10 dana pre izbora pojedinim džematskim medžlisima. Po svršenom izboru imaju se kutije i kuglice u najkraćem roku povratiti istim putem i u ispravnom stanju Ministarstvu unutrašnjih poslova.

d) Glasačka mesta, birački odbor na glasačkim mestima, glasanje

§142

Birači mogu glasati svaki samo jedanput, samo lično, samo na glasačkom mestu svoga džemata, i samo za utvrđene kandidatske liste.

Birač, glasajući za sresku kandidatsku listu, glasa ujedno i za okružnu kandidatsku listu kojoj ta sreska lista pripada.

§143

U svakom džematu glasačko mesto nalaziće se u zgradi džematskog medžlisa. Ako je ta zgrada neprikladna ili ako se glasanje vrši na više mesta, onda će se izbor vršiti u zgradi koju džematski medžlis odredi.

§144

Na svakom mestu gde se vrši glasanje biće obrazovan birački odbor sastavljen od predsednika i njegovog zamenika, te od po jednog pretstavnika za svaku kandidatsku listu.

Nadležno vakufsko-mearifsko poverenstvo odrediće predsednika i zamenika predsednicima biračkih odbora.

§145

Uoči dana izbora u 3 sata popodne svi članovi biračkog odbora ili njihovi zamenici sastaje se u zgradi gde će biti glasanje, i tu će primiti na revers od Džematskog medžlisa potreban broj kutija i sandučića sa kuglicama, stalni birački spisak, knjigu za upisivanje glasača, knjigu za vođenje zapisniku, kandidatske liste, pečate džematskog medžlisa i ostalo što treba. Kutije će pregledati i uveriti se da li su ispravne, pa će ih onda utvrdili za zaseban sto, prema stolu za kojim će sedeti članovi biračkog odbora. Zatim će ih zaključati i zapečatiti tako, da i usta kutije budu potpuno zatvorena. Jedan ključ uzeće

predstavnik ili njegov zamenik dotične kandidatske liste a ostale pretsednik. Na svakoj kutiji spolja postaviće se kandidatska lista.

O svemu ovome sastaviće se zapisnik u kome će se naznačiti broj svake kutije i kandidatske liste koja uz nju ide. Ovaj će zapisnik potpisati svi članovi biračkog odbora, zatvoriti prozore, izaći iz glasačke sobe, zaključati i zapečatiti je a pretsednik biračkog odbora uzeće ključ kod sebe.

§146

Na dan izbora u 7 sati pre podne sastaje se birački odbor u zgradi za biranje, pred glasačkom sobom, otvoriti i ući u sobu, te kad se uveri da su kutije i sandučići sa kuglicama kao i sve ostalo u redu, onda će sastaviti zapisnik u kome će potvrditi nađeno stanje.

§147

O držanju reda za vreme glasanja stara se pretsednik biračkog odbora. U slučaju potrebe, pretsednik je ovlašćen da traži pomoć od opštinske ili državne vlasti, i ona je dužna odazvati se njegovom pozivu.

§148

Za celo vreme glasanja mora zasedati za biračkim stolom pretsednik, odnosno njegov zamenik.

§149

Niko bez razlike ne može pristupiti na biralište pod oružjem ili sa oruđem upotrebljivim za boj, osim slučaja predviđenog u § 147 ovoga Ustava.

§150

U sobu, gde se glasa, puštaće se glasači redom po jedan ili više, ali nikako više od pet odjedanput.

§151

Svaki birač kad uđe u glasačku sobu mora pre glasanja kazati glasno svoje ime, prezime i zanimanje, a u gradovima gde ima više glasačkih mesta i svoj stan.

Pretsednik biračkog odbora uveriće se da li je birač uveden u stalni birački spisak. Ako se o nekom biraču porodi sumnja i biračkom odboru u pogledu njegovog identiteta, onda će birački odbor rešiti većinom glasova da li će se takav birač pustiti da glasa.

Pretsednik biračkog odbora uveriće se da li je birač uveden u stalni što ga pusti da glasa, koju ili čiju kandidatsku listu pretstavljaju glasačke kutije. Svaki predstavnik liste ili njegov zamenik ima pravo kazati biraču kojoj kandidatskoj listi kutija pripada.

Pretsednik daje biraču pre nego što ovaj pristupi glasanju jednu kuglicu i, kad birač primi kuglicu, metnuće je u desnu ruku i zatvoriti je, pa sa tako zatvorenom rukom prilaziće svakoj kutiji redom i u svaku kutiju tako zatvorenu ruku zavlačili a kuglicu će

pri tom spustiti u onu kutiju na kojoj je postavljena ona kandidatska lista za koju on hoće da glasa. Kad iz poslednje kutije izvuče ruku, glasač će je onda pred svima otvoriti tako, da svaki može videti da kuglice više u njoj nema i da je glasao. Za sve vreme dok birač ne svrši glasanje, predsednik i članovi biračkog odbora staraće se da birač ne premesti kuglicu u drugu ruku i sobom je ne odnese.

Onaj birač koji zbog kakve telesne mane ne bi mogao glasati na način kako je to u ovome paragrafu rečeno ima pravo pred birački odbor privesti punomoćnika, koji će mesto njega dati glas.

Čim je koji glasač glasao, dužan je ukloniti se sa birališta. Za biralište smatra se zgrada u kojoj se glasa i njeno dvorište (avlija).

§152

Birački odbor ne može nikom uskratiti da glasa ko je upisan u stalni birački spisak.

§153

Glasanje traje neprekidno celi dan do 6 sati posle podne. Samo u slučaju nereda, a po pristanku odborske većine, može se izbor prekinuti za vreme dok se red ne povrati. Povod nereda i vreme za koje je izbor morao da bude prekinut zavešće se u zapisnik. U 6 sati zatvara se zgrada odnosno dvorište i niko se više neće unutra pustiti, a i produžiće se i dalje primanje glasova od onih birača koji se budu zatekli u zgradi, odnosno u dvorištu sve dok svi ne budu glasali. Ako je glasanje zbog nereda moralo da bude prekinuto duže od jednog sata, za toliko će se docnije od 6 sati prestati sa puštanjem glasača na biralište.

§154

Za vreme glasanja vodiće se zapisnik o svemu što se bude desilo. Svi članovi odbora moraju se potpisati na zapisniku, ali ako se pretstavnici kandidatskih lista ne bi potpisali, zapisnik važi i bez njihovog potpisa.

Svaki član odbora može odvojiti mišljenje i staviti svoje primedbe.

e) Zaključak glasanja i sređivanje izbornog posla na glasačkim mestima

§155

Kad se svrši glasanje, zapisnički će se ustanoviti koliko je po spisku svega birača glasalo i u koje je doba glasanje zaključeno.

Zatim će se pristupiti otvaranju kutija i brojanju kuglica onim redom kako su kutije postavljene, u smislu §145 Ustava.

U zapisniku će se odmah beležiti slovima broj kutije, za koju je kandidatsku listu ta kutija primila glasove i koliko je u njoj bilo kuglica. Kada se sve ovo svrši, zapisnik će se zaključiti i potpisaće ga svi odbornici, a pored toga potvrdiće se i pečatom džematskog medžlisa.

Za ovim će se zapisnik, glasački spisak i stalni birački spisak metnuti u jedan omot i pod pečatom džematskog medžlisa adresovati nadležnom Sreskom vakufsko-mearifskom poverenstvu za sreski birački odbor.

Ovaj omot pohraniće se do sutra kod džematskog medžlisa, a sutra dan će ga pretsednik biračkog odbora ili njegov zamenik odneti lično i predati zapisnički uz potvrdu nadležnom sreskom vakufsko-mearifskom poverenstvu za sreski birački odbor.

ž) Sreski birački odbori i glavni birački odbor, sređivanje izbornog posla i proglašavanje izabranih pretstavnika

§156

Sreski birački odbor ustanoviće se za područje svakog vakufsko-mearifskog poverenstva u sedištu poverenstva.

Sreski birački odbor ima tri člana sa zamenicima, koje postavljaju sporazumno pretsednik Ulema-medžlisa i pretsednik Vakufsko-mearifskog saborskog odbora.

Prve sreske biračke odbore postaviće nadležni Naib za Islamsku versku zajednicu sa svojim odborom.

Članovi sreskog biračkog odbora moraju biti nastanjeni na teritoriji toga poverenstva.

Sreski birački odbor sastaje se u prostorijama Sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva odmah sutradan po izborima.

§157

Ako na dan izbora, zbog nereda ili iz bilo kojih razloga, glasanje ne bude izvršeno, sreski birački odbor narediće odmah da se na svim tim mestima izvrši glasanje u iduću nedelju. Na ovom glasanju postupaće se u svemu onako kao i pri prvom glasanju. Da će se naknadno glasati, pretsednik džematskog medžlisa objaviće u tom džematu istoga dana, kada mu to bude javio sreski birački odbor.

Sreski birački odbor ceniće pravilnost provođenja izbora na područnim glasačkim mestima i po potrebi donositi odluke o ponovnom glasanju.

Dok se ne provedu i naknadni izbori, sreski birački odbor neće vršiti raspodelu mesta za džematske medžlise i sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo.

Ako se i ovoga puta na nekim glasačkim mestima ne izvrši glasanje, sreski birački odbor izvršiće svoj posao ne vodeći računa o tome nesvršenom glasanju, a novoizabrani Saborski odbor postaviće za taj period članove džematskog medžlisa u tome džematu.

Saborski odbori razrešavaće dužnosti one džematske medžlise i sreska vakufsko-mearifska poverenstva i postavljati druge u slučajevima kada se zbog razmirica među članovima ne budu mogli voditi i svršavati tekući poslovi tih organa, radi čega bi trpeli interesi i ugled Islamske verske zajednice.

§158

Sreski birački odbor pregledaće sva izborna akta sa područnih biračkih mesta, pa će na osnovu dobivenih rezultata izvršiti raspodelu članskih mesta kandidatskim listama za džematske medžlise na sledeći način:

Broj glasova svake kandidatske liste, zasebno za svaki džematski medžlis, deliće prvo sa jedan, zatim sa dva, sa tri i tako redom, pa će sa lista, čiji količnici budu najveći, uzimati redom do potrebnog broja po jednog člana.

Za slučaj da dve ili više lista imadnu jednake količnike, kockom će se odlučiti koja će lista dobiti to mesto.

Oglašiće se izabranim kandidatima onim redom kako su na listi poredani.

§159

Sreski birački odbor, pošto raspodeli mesta džematskim medžlisima, izvršiće raspodelu mesta za Sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo kandidatskim listama na sledeći način:

Zbrojiće predate glasove za pojedinu sresku kandidatsku listu sa svih glasačkih mesta, pa će zbroj svake sreske kandidatske liste deliti prvo sa jedan, zatim sa dva, pa sa tri itd. Sa lista čiji količnici budu najveći uzimaće redom po jednog člana do potrebnog broja.

Ostalo važi kao i u prethodnom paragrafu.

§ 160

Sreski birački odbor, po izvršenoj raspodeli mesta za džematske medžlise i sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo, dostaviće konačni rezultat glasova sa izvještajem i zapisnikom nadležnom glavnom biračkom odboru, čije se sedište nalazi u sedištu Ulema-medžlisa.

Glavni birački odbor sastoji se od pretsednika Ulema-medžlisa, pretsednika Vakufsko-mearifskog saborskog odbora i najstarijeg vrhovnog šerijatskog sudije. Glavnom biračkom odboru pretsedava pretsednik Ulema-medžlisa.

Prvi glavni birački odbor sačinjavaju u Sarajevu i Skoplju: Naib kao pretsednik sa još dvojicom članova Naibskog odbora, koje izabere odbor iz svoje sredine.

Delovođu glavnog biračkog odbora određuje pretsednik.

§161

Glavni birački odbor zasedaće u prostorijama Ulema-medžlisa.

Nakon proučenih izveštaja o konačnim rezultatima iz svih sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava svoga područja, glavni birački odbor izvršiće raspodelu mandata za Vakufsko-mearifski sabor na sledeći način:

Zbrojiće predate glasove za svaku okružnu kandidatsku listu u pojedinom izbornom okrugu, pa će zbroj dobivenih glasova svake okružne kandidatske liste deliti prvo sa jedan, sa dva, sa tri itd.

Sa lista čiji količnici budu najveći uzimaće redom po jednog člana do potrebnog broja. Ostalo važi kao u § 158 ovog Ustava.

Ukoliko ovakvom raspodelom ne bude određen potreban broj kvalifikovanih članova za Sabor iz dotičnog okruga u smislu §-a 125, ovi će se uzeti sa liste koja je dobila najmanji broj glasova a ima količnik, bez obzira na kojem su mestu ovi kvalifikovani kandidati na kandidatskoj listi postavljeni.

§162

Čim sreski birački odbori i glavni birački odbor budu gotovi s tim poslom, objaviće odmah rezultat i izdati punomoćstva izabranim članovima za džematske medžlise, sreska vakufsko-mearifska poverenstva i Vakufsko-mearifski sabor. Punomoćstva izabranim članovima gornjih organa potpisuju svi članovi biračkog odbora koja se odmah i predaju.

Formular punomoćstva propisuje Reis-ul-ulema sa svojim Užim savetom, odnosno Prvi naib Islamske verske zajednice.

Pečat punomoćstva za članove Džematskog medžliskog i Sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva je pečat dotičnog Vakufsko-mearifskog poverenstva, a za članove Sabora pečat dotičnog Ulema-medžlisa.

§163

O celom ovom radu sreski birački odbori kao i glavni birački odbor vodiće tačno zapisnike iz kojih će se moći videti kako se šta redom pojavilo i rešilo sve ono što je napred određeno da se ispita i reši. Naročito će u zapisniku biti poimenice navedeno koliko je bilo svega kandidatskih lista, koja su lica na kojoj listi predložena, koliko je svega glasova koja lista dobila i koja su lica iz koje liste, oglašena za članove organa, dobila punomoćstva. Na zapisniku će se morati potpisati svi članovi biračkog odbora ali će svaki imati pravo da odvoji mišljenje i stavi primedbe.

Ovako spremljene i potpisane zapisnike, po svršenom poslu, glavni birački odbor predaće arhivi Ulema-medžlisa na čuvanje.

§164

Svaki birač ima pravo da se žali na izborni čin u roku od 5 dana nakon što je rezultat izbora objavljen.

Žalbe se podnose Vakufsko-mearifskom saboru, koji će u tu svrhu izabrati poseban odbor od pet lica. Ovaj odbor će pribaviti odnosna izborna akta i na temelju njih izraditi izvještaj, o kojem će Vakufsko-mearifski sabor doneti konačnu odluku.

Ako Vakufsko-mearifski sabor poništi izborni čin, istom će odlukom odrediti da se izbor ponovi.

§165

Povrede izbornih propisa Ustava Islamske verske zajednice učinjene prilikom izbora konstatovaće se u zapisniku i taj će se zapisnik, ukoliko delo ne bi bilo kažnjivo po krivičnom zakoniku, dostaviti nadležnoj opštoj upravnoj vlasti na postupak.

Isti takav zapisnik dostaviće se i Glavnom biračkom odboru koji će prema težini povrede kazniti odnosno lice oduzimanjem biračkog prava za određeno vreme.

B) Izbor Reis-ul-uleme i članova Ulema-medžlisa

§166

Reis-ul-ulema i članovi Ulema-medžlisa biraju se između muslimana državljana Kraljevine Jugoslavije, koji imaju versku obrazovanost potrebnu za ta zvanja i pohvalno versko i građansko vladanje, i koji su navršili 30 a nisu prešli 65 godina života.

§167

Članove Ulema-medžlisa bira posebno izborna tela od 10 članova, koje bira Vakufsko-mearifski sabor iz svoje sredine odmah posle konstituisanja.

Ova izborna tela sa oba područja biraju Reis-ul-ulemu u zajedničkoj sednici.

§168

Kad nastupi potreba izbora Reis-ul-uleme sazivaju se oba izborna tela, predviđena u § 167 ovoga Ustava, u Sarajevu.

Članove izbornih tela poziva zamenik Reis-ul-uleme i određuje dan, čas i mesto sastanka.

Tako sazvanu sednicu za izbor Reis-ul-uleme otvara zamenik Reis-ul-uleme čitanjem spiska članova tih tela.

§169

Izborna tela za izbor Reis-ul-uleme (§ 167 stav drugi) bira sebi predsednika i sekretara.

Radu sednice za izbor Reis-ul-uleme mogu prisustvovati samo članovi izbornog tela, i svaki član glasa lično.

§170

Izorno telo može na prvom sastanku punovažno raditi, ako je prisutna najmanje polovica njegovih članova.

U slučaju da na prvom sastanku ne bude dovoljan broj prisutnih članova, sednica se odlaže za sutradan u isti čas i na istom mestu. Na toj sednici izorno telo punovažno rešava sa onolikim brojem članova koliko ih je prisutno.

§171

Izorno telo bira trojicu kandidata tajnim glasanjem, listićima. Sekretar poziva članove izbornog tela po spisku, a svaki član predaje listić u kutiju na predsedničkom stolu.

Prebrojavanje vrši predsednik sa još dvojicom članova, koje izabere izorno telo.

Predsednik uzima po jedan listić iz kutije, glasno čita zapisana imena kandidata i predaje ostalim dvojici članova koji vrše prebrojavanje, da listiće pregledaju. Sekretar odmah zapisuje u zapisnik koliko je listića predano i koliko je koji kandidat dobio glasova, kao i broj praznih listića, ako ih je bilo.

Za kandidate su izabrani oni koji dobiju najveći broj glasova. Ako više kandidata dobiju jednak broj glasova te se ne može utvrditi koja trojica imaju najveći broj glasova, onda se između ovih ima obaviti uži izbor.

§172

Imena izabranih kandidata objavljuje predsednik koji, pošto sa sekretarom overi zapisnik, zaključuje sednicu.

Zaključenjem sednice izorno telo se razilazi.

§173

Izveštaj o izboru kandidata predsednik podnosi istoga dana Ministru pravde zajedno sa svima aktima i zapisnikom sednice.

§174

Novoizabrani i naimenovani Reis-ul-ulema stupa u prava i dužnosti vrhovnog verskog starešine Islamske verske zajednice Kraljevine Jugoslavije kad položi zakletvu pred Kraljem.

§175

Akta i zapisnici o radu izbornog tela čuvaju se u arhivi Reis-ul-uleme.

§176

Kad nastupi potreba izbora člana Ulema-medžlisa, izorno telo predviđeno u § 167 ovoga Ustava saziva Reis-ul-ulema u mestu sedišta Ulema-medžlisa za koji se bira član, i određuje dan i čas sastanka.

Izbor dvojice kandidata za člana Ulema-medžlisa vrši se po načelima predviđenim u §§ 169, 170, 171, 172 i 173 ovog Ustava.

§177

Ukaz o naimenovanju saopštava Reis-ul-ulema naimenovanom članu Ulema-medžlisa, koji stupa na dužnost kad položi zakletvu pred Reis-ul-ulemom.

§178

Akta i zapisnici o izboru članova Ulema-medžlisa, kao i o njihovoj zakletvi, čuvaju se u arhivi Reis-ul-uleme u Sarajevu.

§179

Članovi izbornih tela za izbor Reis-ul-uleme i članova Ulema-medžlisa imaju pravo na putne troškove i dnevnice.

IV IMOVINA ISLAMSKE VERSKE ZAJEDNICE

§180

Sva pokretna i nepokretna dobra i sva groblja Islamske verske zajednice u Kraljevini Jugoslaviji koja su u vlasništvu odnosnih verskih ustanova; vakufa, džematskih, sreskih i drugih zaklada i fondova te samostalnih imovinskih uprava Islamske verske zajednice, kao i sva prava koja su zakonom zajemčena Islamskoj verskoj zajednici, sačinjavaju njezinu imovinu i služe isključivo za verske, versko-prosvetne i humane svrhe muslimana.

Isto tako, imovinom Islamske verske zajednice smatraju se svi sakupljeni prilazi, bilo u novcu ili u naravi, ako su namenjeni za ciljeve Islamske verske zajednice a koji su izraženi u ovom Ustavu.

§181

Islamska verska zajednica podmiruje svoje potrebe:

- 1) prihodima svojih verskih, vakufskih i vakufsko-mearifskih dobara i fondova;
- 2) verskim taksama;
- 3) dobrovoljnim priložima, darovima i vasijetima;
- 4) eventualnom pomoći samoupravnih tela;
- 5) stalnom državnom pomoći iz § 191 ovoga Ustava; i
- 6) verskim prirezima iz § 192 ovoga Ustava.

§182

Odredbe vakufnama moraju se po propisima Šerijata izvršivati i mogu se jedino izmeniti ili ukinuti odlukom nadležnog Vakufsko-mearifskog sabora sa odobrenjem Ulema-medžlisa, i to ako se zbog neupotrebljivosti ili suvišnosti pojedine odredbe vakufnama ne mogu ili ne treba da izvršuju. Kod vakufa bez vakufnama postupa se po postojećem običaju (teamuli kadim) ukoliko, na predlog sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva, Vakufsko-mearifski sabor i Ulema-medžlis ne odluče drukčije. Eventualnim izmenama ne može se dirati u lične interese potomaka vakifovih, ukoliko su im zagarantovani vakufnamom.

Vakufnamama stečena prava na verske i vakufsko-mearifске službe moraju se po propisima Šerijata poštovati.

§183

Samostalnim vakufima upravlja mutevelija.

Za muteveliju može se postaviti kako poverljivo fizičko lice tako i sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo kao pravno lice.

Jedno lice može se postaviti mutevelijom i za više samostalnih vakufa.

Mutevelije imaju upravljati samostalnim vakufima prema uredbi označenoj u § 197 ovoga Ustava.

Mutevelija se može razrešiti u slučaju kad Saborski odbor, nakon provedene istrage, utvrdi da nije upravljao korisno po vakuf.

Mutevelija ne može biti lice koje nije državljanin Kraljevine Jugoslavije.

Mutevelije postavlja, uklanja sa dužnosti i razrešava Saborski odbor na predlog sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva. Pri postavljanju mutevelija ima se uzeti u obzir i izrično izjavljena želja vakifa u pogledu lica mutevelije.

§184

Disciplinsku vlast nad mutevelijom vrši Saborski odbor u drugoj instanciji.

Neposredni nadzor i disciplinsku vlast u prvoj instanciji nad mutevelijama, fizičkim licima, vrši sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo.

§185

Mutevelija zastupa pred sudom i drugim vlastima vakuf kojim upravlja, i prima sudske i uredovne dostave za isti.

Izuzete su od sudskog zastupanja kao i pred ostalim vlastima, po mutevelijama one građanske parnice i sporovi koji se tiču nepokretnog temeljnog imetka vakufskog ili koji spadaju u nadležnost okružnih sudova.

Zastupanje dotičnog vakufa pred sudom kao i pred ostalim vlastima, odnosno preuzimanje tužbi i drugih sudskih uredovnih odredaba u takvim parnicama i sporovima pripada Saborskom odboru.

Ako iz kojeg bilo uzroka leži u interesu jednog pojedinog vakufa da zastupanje parnice, pripušteno muteveliji, preuzme advokat, to može Saborski odbor takvog postaviti. Tužbe se dostavljaju vakufskom direktoru.

§186

Prihodi samostalnih vakufa upotrebljavaju se u namenjene svrhe prema predračunu, koji sastavlja mutevelija sa sreskim vakufsko-mearifskim poverenstvom, a odobrava nadležna vakufsko-imovinska vlast.

Prihodi samostalnih vakufa, čija je svrha prestala, upotrebljavaće se u prvom redu za potrebe dotičnog mesta u kojem je vakuf osnovan na način kako to odredi Vakufsko-mearifski sabor po saslušanju nadležnog sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva a u saglasnosti sa Ulema-medžlisom.

§187

U smislu zakona od 19. džumadel-ahira 1280. imaju samostalni vakufi plaćati Samostalnoj imovinskoj upravi Islamske verske zajednice računске pristojbe (hardži-muhasebe).

Visinu ovih pristojbi određuje Vakufsko-mearifski sabor. Dok Sabor ne donese nove propise, važe sadašnji propisi. Procenat ovih pristojbi kod srf-vakufa ne može biti veći od 10% bruto-prihoda. a kod evladijet-vakufa 15% neto-prihoda. Hardži-muhaseba naplaćuje se srazmerno ubranim приходima.

§188

Mutevelija ima službenicima vakufa kojim upravlja izdavati pravovremeno i na propisni način iznose koji im pripadaju. On je ovlašten samo na one izdatke koji su predviđeni u godišnjem predračunu što ga je nadležna vakufsko-imovinska vlast odobrila. On može ipak putem pretpostavljenog Sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva stavljati saborskom odboru predloge u pogledu prekoračenja i promene godišnjeg predračuna svoga vakufa.

§189

Za sve zvanične radnje verskih i vakufsko-mearifskih organa plaća se samo ona taksa koju propiše odnosno vakufsko-mearifsko telo posebnim Pravilnikom odobrenim od Ministra pravde u sporazumu sa Ministrom finansija. Ova taksa naplaćuje se u korist Islamske verske zajednice.

Za podneske verskih i vakufsko-mearifskih vlasti na sve te zvanične radnje ne plaća se ni državna ni samoupravna taksa.

§ 190

Procenat razreza na prihode samostalnih vakufa određuje Vakufsko-mearifski sabor, ukoliko ga mutevelija u sporazumu sa sreskim vakufsko-mearifskim poverenstvom sam ne odredi.

§191

Stalna državna pomoć, koju će Islamska verska zajednica Kraljevine Jugoslavije primati stalno po državnom budžetu, isplaćivaće se po Uredbi o stalnoj državnoj pomoći

Islamskoj verskoj zajednici Kraljevine Jugoslavije od 13. marta 1931. godine, broj 28519.

Od te državne pomoći pripada, po odbitku sume potrebne za pokriće ličnih i materijalnih rashoda kancelarije Reis-ul-uleme, jedan deo Samostalnoj imovinskoj upravi Islamske verske zajednice u Sarajevu, a jedan deo Samostalnoj imovinskoj upravi Islamske verske zajednice u Skoplju. Ovi delovi utvrđuju se prema broju islamskog stanovništva jednog i drugog područja, pošto se prethodno suma potrebna za pokriće ličnih i materijalnih rashoda Ulema-medžlisa u Skoplju doda delu imovinske uprave u Skoplju.

Sume koje se na takav način utvrde predaju se svake godine iz državne kase, najmanje u mesečnim ratama unapred, neposredno Vakufskoj direkciji u Sarajevu, odnosno u Skoplju, a suma izdvojena za pokriće ličnih i materijalnih rashoda kancelarije Reis-ul-uleme u Sarajevu Reis-ul-ulemi.

Reis-ul-ulema u zajednici sa svojim Užim savetom utvrđuje svake godine svoj predračun ličnih i materijalnih rashoda koji oba vakufsko-mearifski sabora odobravaju i po kome se utvrđuje suma koja će se, u smislu prethodnog stava, neposredno izdavati Reis-ul-ulemi od državne pomoći. U slučaju ako se oba vakufsko-mearifski sabora ne saglase u odobrenju predračuna kancelarije Reis-ul-uleme, taj će predračun odobriti na zajedničkoj sednici izaslanstvo oba sabora od po tri člana. Sednicu poziva u Sarajevo Reis-ul-ulema, i pretsedava joj.

Po odobrenom predračunu kancelarije Reis-ul-uleme, Reis-ul-ulema, kao vrhovni verski starešina je naredbodavac a njegov sekretar računopolagač.

Završne račune predaje Reis-ul-ulema na odobrenje Odboru u koji delegiraju oba sabora po jednog člana. Osim ovih članova oba sabora će svake godine naizmenice delegirati po jednog računospitača Vakufske direkcije u ovaj Odbor.

§192

Prirez na neposredni porez koji plaćaju porezovnici islamske vere u Državi imaju pravo da raspišu Vakufsko-mearifski sabor, sresko vakufsko-mearifsko poverenstvo i džematski medžlis, i to samo ako prihodi u § 181 od 1-5 ovog Ustava ne mogu pokriti rashode predviđene budžetom. Odluka o raspisu ovih prireza za unapred određeno vreme postaje punovažna kada je odobri Ministar finansija u sporazumu sa Ministrom pravde. To odobrenje nije potrebno za prirez do 10% na državni porez koji raspisuje džematski medžlis po zaključku porezovnika od 75% poreske snage u džematu. Za njihove odluke potrebno je samo odobrenje nadležnog Vakufsko-mearifskog sabora.

Prirez koji je do dana stupanja na snagu ovoga Ustava naplaćivan na teritoriji Vakufsko-mearifskog sabora u Sarajevu naplaćivaće se na sve oblike neposrednog poreza kao i takozvani bir u Srbiji, koji je zagarantovan Zakonom o Islamskoj verskoj zajednici sve dok Vakufsko-mearifski sabor u Sarajevu, odnosno u Skoplju, ne donese odluku o naplaćivanju novog prireza i nadležne vlasti to odobre.

Pri utvrđivanju budžeta Samostalne imovinske uprave Islamske verske zajednice vodiće se računa o ubranom prirezu, da se prvenstveno troši za potrebe dotičnog sreza.

§193

Verske prireze prikupljaju organi državne poreske administracije, jednovremeno i u svemu po propisima za državne dažbine, i predaju ih u tromesečnim obrocima nadležnom organu koji je taj prirez propisao (§ 192 siav 1).

§194

Rashodi Samostalne imovinske uprave Islamske verske zajednice uglavnom su ovi:

- 1) upravni troškovi vakufsko-mearifskih organa;
- 2) troškovi za održavanje njene imovine i javne dažbine;
- 3) troškovi za zakladne svrhe uzapćenih vakufa, kojim upravlja Samostalna imovinska uprava;
- 4) potpore za opravku i gradnju džamija i mekteba koji nemaju nikakvih vakufa ili su im nedostatni, a koji su na takvim mestima gde islamsko stanovništvo nije dovoljno materijalno jako da to samo učini;
- 5) potpomaganje osoblja džamija, verskih zavoda i škola za koje ne postoje nikakvi vakufi ili su nedostatni, ukoliko to ne mogu ti službenici dobijati od mesnog islamskog stanovništva;
- 6) potpomaganje islamskih verskih, mearifskih, kulturnih i dobrotvornih svrha;
- 7) prinadležnosti službenika i
- 8) dotacije raznim fondovima.

§195

U samostalnim imovinskim upravama u Sarajevu i Skoplju vakufsko-mearifski sabori, odnosno saborski odbori, prema svojoj nadležnosti, utvrđuju, odnosno odobravaju, godišnje predračune svojih rashoda i prihoda, kao i rashoda i prihoda kancelarija Reis-ul-uleme i predračuna područnih imovinsko-pravnih subjekata (vakufa, zaklada itd.).

Budžetska godina poklapa se sa državnim budžetskom godinom, a računska traje za dva meseca duže.

Dok se ne utvrde godišnji predračuni, važe poslednji odobreni predračuni.

Naredbodavac je po budžetu Samostalne imovinske uprave vakufski direktor prema ovlaštenjima koja mu u tom pogledu daje Vakufsko-mearifski saborski odbor, izuzev slučaja u § 86 ovoga Ustava.

§196

Svi objekti Islamske verske zajednice moraju se redovno osiguravati protiv štete od požara i drugih nepogoda.

Islamska verska zajednica može osnovati vlastiti fond za osiguranje.

§197

Vakufsko-mearifski sabori, u sporazumu sa Ulema-medžlisom, propisaće Uredbu u roku od jedne godine po stupanju na snagu ovoga Ustava kako će se upravljati samostalnim vakufima, upotrebljavati i održavati svi imovinski objekti i voditi nadzor nad njima, a do toga vremena upravljajući se njima po do sada uobičajenom načinu.

§198

Imovinsko-pravne interese samostalnih imovinskih uprava Islamske verske zajednice zastupaju pred državnim i samoupravnim vlastima kao i pred sudovima vakufski direktori, odnosno pravozastupnici koje odredi Saborski odbor.

§199

Vakufsko-mearifski sabori odlučiće kako će se u zemljišnim knjigama preuknjižiti vakufske nekretnine, koje su pri sastavu zemljišnih knjiga (gruntovnica), ili kasnije uknjižene u vlasnost koje "Islamske (muhamedanske) vjeroispovjedne općine". Isto tako će vakufsko-mearifski sabori doneti zaključke o uknjižavanju nekretnina pomenutih u § 24 Zakona o Islamskoj verskoj zajednici, kao i upotrebi odštete koja će se u smislu citiranog paragrafa primiti.

V PROSVETA

§ 200

Pod imenom verske škole koje se pominju u ovome Ustavu, imaju se razumeti one škole kojima je cilj poučavanje u veri i teološko obrazovanje. Svetovni predmeti predaju se u ovim školama samo kao dopuna opšteg znanja.

Islamske verske škole su: Viša islamska šerijatsko-teološka škola u Sarajevu kao državna škola u rangu fakulteta. Gazi Husrev-begova medresa u Sarajevu i Gazi Isabegova medresa u Skoplju u rangu potpunih srednjih škola, niže medrese u rangu nepotpunih srednjih škola, početne medrese, tečajevi i mektebi kao autonomne verske škole.

§ 201

Viša islamska šerijatsko-teološka škola u Sarajevu najviši je islamski verski zavod u Kraljevini Jugoslaviji koji će u duhu Islama spremati kandidate za više islamske verske dostojanstvenike, šerijatske sudije i nastavnike islamske veronauke u srednjim i srednjim stručnim školama, te nastavnike orijentalnih predmeta u autonomnim školama. U roku od 8 godina po stupanju ovog Ustava na snagu mogu se apsolvirati ove škole postavljati i za nastavnike orijentalnih jezika u srednjim i srednjim stručnim školama.

Izdržavanje ove škole spada u dužnost Države. Nadležna islamska verska vlast nastojajući i starati se da predavanja u toj školi budu u saglasnosti sa naukom islamske vere. U slučajevima osvedočene nesaglasnosti ta vlast preuzima kod Ministra prosvete potrebne mere da se one otklone.

Profesori ove škole postavljajući se, pošto se utvrdi i verska podobnost kandidata ocenom Reis-ul-uleme.

Pored toga Država izdržava Šerijatsku gimnaziju u Sarajevu i Veliku medresu Kralja Aleksandra I u Skoplju radi pripremanja kandidata i za višu islamsku šerijatsko-teološku školu u Sarajevu.

Uredba o uređenju Više islamske šerijatsko-teološke škole u Sarajevu doneće se u saglasnosti sa vrhovnom islamskom verskom vlasti.

§ 202

Šerijatska gimnazija u Sarajevu i Velika medresa kralja Aleksandra I u Skoplju su srednje škole (gimnazije) u kojima se u većoj meri uči islamska veronauka i arapski i turski jezik, kako bi se svršeni tih zavoda osposobili da mogu nastaviti nauke i na fakultetu ili višoj školi iz prethodnog paragrafa.

U ova dva zavoda treba da su u granicama mogućnosti nastavnici muslimani, a naročito za predmete koji dodiruju versko obrazovanje učenika. Za postavljanje nastavnika i ostalog osoblja u ovim školama potrebna je saglasnost nadležnog Ulema-medžlisa, koji ima pravo nadzora nad celokupnom nastavom i vaspitanjem u ovim školama i njihovim internatima. Izdržavanje ovih dvaju zavoda, koji spremaju kandidate i za fakultet ili višu školu iz prethodnog paragrafa, pada u dužnost države.

Uredbe o ustrojstvu Šerijatske gimnazije u Sarajevu i Velike medrese kralja Aleksandra I u Skoplju donose se sporazumno s vrhovnom islamskom verskom vlasti u Kraljevini.

Vaspitači ovih zavoda moraju biti muslimani.

§ 203

Gazi Husrev-begova medresa u Sarajevu i Gazi Isa-begova medresa u Skoplju su srednje stručne verske škole (bogoslovije), koje u duhu Islama spremaju kandidate za džematske imame, veroučitelje narodnih, građanskih, nižih stručnih i sličnih škola, mualime, imame, hatibe i ovim ravna verska zvanja, za koja se traži potpuna srednjoškolska sprema, a isto tako i kandidate za islamski teološki fakultet ili višu školu iz § 201.

Svršenici ovih dvaju zavoda imaju u smislu čl. 49 t. 3 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice pravo na skraćeni šestomesečni rok u kadru, a učenici sve povlastice koje imaju učenici priznatih autonomnih potpunih srednjih i stručnih škola s pravom javnosti (povlašćena vožnja, dodatak na decu i sl.).

Neposrednu upravu i nadzor nad ovim školama vrši nadležni Ulema-medžlis, koji postavlja i razrešava upravitelje, nastavnike i ostalo osoblje zavoda i internata.

Izdržavanje ovih dvaju zavoda, ukoliko ne dotiču za to određeni prinosi odnosnih vakufa, pada u dužnost Samostalne imovinske uprave u Sarajevu, odnosno u Skoplju.

U roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Ustava dužni su nadležni ulema-medžlisi da propišu, a vakufsko-mearifski sabori da usvoje Uredbe o Gazi Husrev-begovoj medresi, u Sarajevu, odnosno o Gazi Isa-begovoj medresi u Skoplju. Te uredbe treba da pored njihovih internata sadrže njihov nastavni plan, izdržavanje, primanje, prava i dužnosti učenika, odredbe o nastavi i ispitima, posebna prava i posebne dužnosti upravitelja, nastavnika i ostalog osoblja, ukoliko to ne bude regulisano odnosnom Pragmatikom.

§204

Niže medrese su nepotpune srednje stručne škole čiji je, uglavnom, zadatak:

- da svojim učenicima, pored opšte naobrazbe iz nepotpunih srednjih škola, pruže versko obrazovanje u duhu Islama;
- da svoje učenike sprema za eventualni poziv kontraktualnog ili honorarnog imama, haliba, mualima i za poučavanje u veri prvenstveno na selu, a po potrebi i u gradu, a učenice za eventualni poziv bule, kontraktualne ili honorarne mualime i za poučavanje u veri ili ovim ravna verska zvanja za koja se traži nepotpuna srednjoškolska sprema, dajući im potrebno praktično znanje i razvijajući im ljubav za te pozive;
- da ih spremi da, nakon uspešno položenog propisnog dopunskog ispita, mogu nastaviti svoje stručno versko obrazovanje u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu, odnosno u Gazi Isa-begovoj medresi u Skoplju. Program ovog dopunskog ispita odobrava Ministar prosvete.

Upravu i nadzor nad nižim medresama vrši nadležni Ulema-medžlis koji postavlja i razrešava upravitelje, nastavnike i ostalo osoblje.

Niže medrese koje nemaju svojih vakufa ili su prihodi njihovih vakufa nedovoljni za pokriće potreba izdržavaju sreska vakufsko-mearifska poverenstva sa područja te medrese, koje određuje Ulema-medžlis, iz svojih sredstava ili iz dotacije koju im daje odnosna Samostalna imovinska uprava Islamske verske zajednice.

Učenici-ce nižih medresa imaju svoje povlastice koje imaju učenici-ce nižih autonomnih priznatih srednjih škola (povlašćena vožnja, dodatak na decu i sl.).

U roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Ustava dužni su nadležni ulema-medžlisi da propišu, a vakufsko-mearifski sabori da usvoje, svaki za svoje područje, Uredbu o nižim medresama. Ta Uredba treba da pored opštih propisa o radu nižih medresa i njihovih internata, sadrži njihov nastavni plan, otvaranje, izdržavanje i zatvaranje, primanje, prava i dužnosti učenika, odredbe o nastavi i ispitima, posebna prava i posebne dužnosti upravitelja, nastavnika i ostalog osoblja, ukoliko to ne bude regulisano odnosnom Pragmatikom.

§205

Početne su medrese u kojima se stiče najpotrebnije obrazovanje za vršenje dužnosti seoskih i mahalskih imama, muezina i drugih njima ravnih verskih službenika.

Upravu i nadzor nad ovim medresama vrši nadležni ulema-medžlis, koji postavlja i razrešava upravitelje, nastavnike i ostalo osoblje, te propisuje Uredbu o početnim medresama.

U početne medrese mogu se upisati samo oni kandidati koji su svršili narodnu osnovnu školu.

§ 206

Tečajevi su stalne ili povremene ustanove, u kojima se uči islamska veronauka ili se na koji drugi način u duhu Islama muslimani verski i kulturno unapređuju i među njima širi islamski moral.

Upravu i nadzor nad ovim tečajevima vrši nadležni ulema-medžlis, koji postavlja potrebno osoblje za tečajeve.

Uredbe o tim tečajevima propisuje nadležni ulema-medžlis, a usvaja Vakufsko-mearifski sabor.

§207

Mektebi su početne islamske verske škole u kojima se predaje islamska veronauka i uči arapsko pismo.

Nastava je u mektebima besplatna i traje dok ne nastupi redovna školska obaveza po Zakonu o narodnim školama.

Učenici narodnih škola mogu u slobodnom vremenu dobivati u mektebima obuku u veri i arapskom pismu.

U krajevima nastanjenim muslimanskim življem na površini s radiusom od 4 kilometra osnovaće se mekteb za muslimansku decu.

Nastava u mektebima vrši se na državnom jeziku.

Gde su roditeljima neophodno potrebna deca, koja pohađaju mekteb, kao pomoć za vreme poljskih radova, može Ulema-medžlis po obrazloženom predlogu sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva uvesti stegnutu nastavu u dotičnom mektebu od početka novembra do kraja aprila iste školske godine.

Upravu i nadzor nad mektebima vrši nadležni ulema-medžlis preko glavnih imama i sreskih vakufsko-mearifskih poverenstava, po čijem predlogu postavlja i razrešava mualime i ostalo mektebsko osoblje. Mektebi, koji nemaju svojih vakufa ili su prihodi njihovih vakufa nedovoljni za pokriće potreba, izdržavaju nadležni džemati iz svojih sredstava ili iz dotacije koju dobiju od nadležnog vakufsko-mearifskog poverenstva.

U roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog Ustava dužni su nadležni ulema-medžlisi da propišu, a vakufsko-mearifski sabori da usvoje, svaki za svoje područje Uredbu o mektebima. Ta Uredba treba da pored opštih propisa o radu mekteba

sadrži njihov nastavni plan, otvaranje, izdržavanje, zatvaranje mekteba, primanje prava i dužnosti učenika, odredbe o nastavi i ispitima, posebna prava i posebne dužnosti upravitelja, nastavnika i ostalog osoblja, ukoliko to ne bude regulisano odnosnom Pragmatikom.

§208

Nastavni planovi i programi predavanja po uredbama iz paragrafa 203, 204, 205 i 207 kao i Uredbe o stalnim tečajevima iz § 206 koje usvoji Vakufsko-mearifski sabor, stupaju na snagu kada ih odobri Ministar presvete. Ako Ministar presvete u roku od tri meseca ne donese rešenje po predloženoj Uredbi, smatra se da je Uredba odobrena.

Nad svim verskim školama vodi nadzor Ministar presvete lično ili preko svojih izaslanika. U slučaju povrede zakona od strane upravitelja ili nastavnika ovih škola Ministar presvete postupiće po propisima zakona i uredaba.

§ 209

Islamski veroučitelji u osnovnim, građanskim, srednjim i srednjim stručnim školama, javnim i privatnim, primaju nagradu za svoj rad po istim propisima kao i veroučitelji drugih priznatih veroispovesti. Ukoliko njihove nagrade ne bi bile osigurane iz državnih, samoupravnih ili školskih sredstava privatnih škola, one padaju na teret Islamske verske zajednice i snosi ih Samostalna imovinska uprava Islamske verske zajednice.

§ 210

U osnovnim, građanskim, stručnim srednjim i srednjim školama, javnim i privatnim, veronauka je za islamsku mladež obavezan nastavni predmet, pod nadzorom nadležne verske vlasti.

Izaslanici Ulema-medžlisa imaju pravo dva puta u godini pregledati sve škole, ukoliko se tiče nastave islamske veronauke.

Nastavni plan i program verske nastave za učenike islamske vere propisuje Ministar prosvete u sporazumu sa nadležnom verskom vlasti, a po saslušanju Glavnog prosvetnog saveta. Školske udžbenike za islamsku veronauku odobrava Ministar prosvete saobrazno § 9 Zakona o udžbenicima, ali se ne može dati odobrenje onom udžbeniku islamske veronauke koji nije odobrila nadležna verska vlast.

Verske nastave u svim školama mora biti najmanje dva časa nedeljno gde u odeljenju ima dovoljan broj učenika. Gde je broj učenika u odeljenju mali, mogu više razreda zajedno držati časove veronauke. Ali, i u tom slučaju ukupan broj učenika ne sme biti veći od broja predviđenog za najmlađi razred u Zakonu.

Naimenovanje veroučitelja islamske vere u državnim školama vrši nadležni Ministar na predlog Ulema-medžlisa. a po propisima Zakona o verskoj nastavi.

Ulema-medžlis može oduzeti pravo nastave islamske veronauke islamskom veroučitelju, ako se pokaže da je radio protivno verskim propisima. Uprava škole, kada

primi akt Ulema-medžlisa o zabrani daljeg rada veroučitelju islamske vere, obustaviće odmah vršenje veroučiteljske dužnosti sa strane toga lica, i izvestiće istovremeno o tome nadležnu prosvetnu vlast. Ulema-medžlis izvestiće, uz obrazloženje zabrane, takođe nadležnog ministra, koji će sa takvim veroučiteljem dalje postupati po Zakonu.

Nadležne školske vlasti mogu razrešiti nastavničke dužnosti islamske veroučitelje koji se pokažu kao nepodobni za nastavničku službu, kao i one veroučitelje čije držanje u školi i izvan nje nije u skladu sa nastavničkim ugledom i zadacima škole. O takvoj odluci nadležna školska vlast izvestiće nadležni ulema-medžlis koji je dužan odmah predložiti drugo lice za veroučitelja.

Premeštaji veroučitelja vrše se saobrazno Zakonu o verskoj nastavi.

§ 211

Nastava i ponašanje nastavnika u javnim i privatnim školama, kao i sadržaj školskih udžbenika, moraju poštivati verske osećaje učenika islamske vere.

§ 212

Nastava mora biti tako udešena, da ne sprečava učenike islamske vere u vršenju njihovih verskih dužnosti. Odredbe o tome propisaće nadležni ministar u sporazumu sa Reis-ul-ulemom.

Nadležne vlasti po dobivenoj saglasnosti Reis-ul-uleme postavljaju vojne imame, kao i imame u državnim bolnicama, kaznenim i njima sličnim zavodima, sirotištima, domovima staraca i drugim državnim i sličnim samoupravnim ustanovama.

U svima ovakvim državnim i sličnim samoupravnim ustanovama treba muslimanima dati mogućnost da vrše svoje verske obrede, da se hrane po ritualnim propisima svoje vere i da, u slučaju smrti, budu sahranjeni po islamskim verskim propisima.

§ 213

Država će se starati da se u državnim udruženjima za fizičko vaspitanje poštuje vera njihovih članova muslimana, njena načela i njene ustanove. Državna udruženja za fizičko vaspitanje, koja imaju u svome cilju još i moralno i kulturno vaspitanje, ne smeju biti u suprotnosti sa naukom islamske vere.

§ 214

Muslimanima svakoga mesta dužne su verske autonomne vlasti da omoguće versko obrazovanje otvaranjem mekteba, tečajeva i sl.

VI PRELAZNE ODREDBE

§ 215

Prvi po ovome Ustavu izabrani Džematski medžlis sazvaće na konstituirajuću sednicu džematski imam.

Prvu konstituirajuću sednicu sreskog vakufsko-mearifskog poverenstva zvaće dosadašnji pretsednik toga poverenstva.

Prvu konstituirajuću sednicu Vakufsko-mearifskog sabora sazvaće Naib za Islamsku versku zajednicu u Sarajevu, odnosno u Skoplju, a obadva izborna tela za izbor Reis-ul-uleme Prvi naib za Vrhovno versko starešinstvo.

§216

Čim Vakufsko-mearifski sabor izabere svoj saborski odbor i ovaj se konstituiše, Naib za Islamsku versku zajednicu predaće mu sve imovinske i druge vakufske agende (akta, knjige, i imovinske predmete sa dokumentima i inventarima).

Čim bude izabran i konstituisan novi ulema-medžlis, Naib za Islamsku versku zajednicu predaće pretsedniku ulema-medžlisa svoje agende.

Tom predajom, utvrđenom zapisnički, prestaje služba Naiba i njegova administrativna odgovornost.

Čim bude izabran novi Reis-ul-ulema i primi dužnost, Prvi naib za Vrhovno versko starešinstvo predaće mu arhivu, inventar i ostalo pokretno imanje Vrhovnog verskog starešinstva zapisnički i, čim izvrši ovu predaju, prestaje služba Prvog naiba.

§ 217

Penzijski deo prinadležnosti verskih službenika po § 115 dosadašnjeg Ustava Islamske verske zajednice isplaćuje država i dalje iz svojih sredstava.

§218

Imami u Crnoj Gori iz § 116 dosadašnjeg Ustava zadržavaju jednake prinadležnosti a nova postavljena na upražnjena mesta vrše se po propisima ovoga Ustava.

§219

Pri popunjavanju verskih i vakufsko-mearifskih službenih mesta, za koje nije osigurana penzija, primenjivaće se propisi Zakona od 10. safera 1290. god. Ukoliko su ovakva mesta od 1930. godine naovamo popunjena protivno propisima ovoga Zakona, nadležne islamske autonomne vlasti učiniće ispravke na molbu interesenata.

§ 220

Verski službenici Islamske verske zajednice za koje se predviđaju školske kvalifikacije po ovome Ustavu zadržavaju se na svojim zvanjima bez obzira na njihove kvalifikacije. Na području skopskog ulema-medžlisa mogu se na takova mesta u toku od 8 godina postaviti i lica sa manjim kvalifikacijama ukoliko ne bude bilo kvalifikovanih lica za popunjavanje tih mesta.

§ 221

Izmene pojedinih odredaba u ovome Ustavu mogu biti samo ako to ma koji vakufsko-mearifski sabor predloži natpolovičnom većinom glasova.

U ovom slučaju Reis-til-ulema saziva oba sabora u zajedničku sednicu, na kojoj će se rešavati o predloženim izmenama. U ovu sednicu Vakufsko-inearifski sabor u Skoplju šalje samo 20 članova koje će on odrediti kockom. Usvojene izmene predložiće Reis-ul-ulema Ministru pravde, koji će ih, pošto ih usvoji Ministarski savet, predložiti Kralju na odobrenje.

Zaključci na ovoj zajedničkoj sednici donosiće se dvotrećinskom većinom prisutnih članova.

§222

Ovaj Ustav koji je donelo telo predviđeno § 22 Zakona o Islamskoj verskoj zajednici Kraljevine Jugoslavije od 25. marta 1936. godine, br. 30310-1-264, stupa u život i dobija obaveznu snagu kad ga Kralj potpiše i kad se obnaroduje u "Službenim novinama"*.

Br. 107740
24. oktobra 1936. godine
u Beogradu

PAVLE, s. r.
R. STANKOVIĆ, s. r.
I. PEROVIĆ, s. r.

Ministar pravde
Dr. N. Subotić, s. r.

Video i stavio Državni pečat,
čuvar Državnog pečata,
Ministar pravde,
Dr. N. Subotić, s. r.

*) Službene novine broj 256-LXIV od 5. novembra 1936